

T. B. M. M.

ZABIT CERİDESİ

Seksen altıncı İnikat

2. IX. 1957 Pazartesi

Münderecat

	Sayfa		Sayfa
1. — Sabık zabıt hulâsası	537	ğine de Çanakkale Mebusu Fatin Rüş-	
2. — Havale edilen kâğıtlar	537:539	tü Zorlu'nun tâyin edildiğine dair Ri-	
3. — Yoklama	540	yaseti Cumhuriyet tezkeresi (3/552)	540:541
4. — Riyaset Divanının Heyeti Umu-		6. — Vazife ile yurt dışına gidecek	
miyeye mâruzatı	540	olan Ziraat Vekili Esat Budakoğlu'nun	
1. — Cenevre'ye giden Çalışma Veki-		avdetine kadar kendisine, Devlet Vekili	
li Mümtaz Tarhan'ın avdetine kadar ken-		Celâl Yardımcı'nın vekillik edeceğine dair	
disine, Devlet Vekili Emin Kalafat'ın ve-		Riyaseti Cumhuriyet tezkeresi (3/553)	541
killik edeceğine dair Riyaseti Cumhuriyet		5. — Müzakere edilen maddeler	541
tezkeresi (3/548)	540	1. — İskân kanunu lâyihası ile Tun-	
2. — Fransa'ya gidecek olan Ziraat		celi Mebusu Arslan Bora'nın, İskân Ka-	
Vekili Esat Budakoğlu'nun avdetine ka-		nununun bâzı maddelerinin tadiline ve	
dar kendisine, Devlet Vekili Celâl Yar-		yeniden bâzı hükümler ilâvesine dair 5420	
dımcı'nın vekillik edeceğine dair Riyase-		ve 5826 sayılı kanunların bâzı maddeleri-	
ti Cumhuriyet tezkeresi (3/549)	540	nin değiştirilmesi ve yeniden bâzı hüküm-	
3. — İhdas olunan Sanayi Vekâletine		ler ilâvesi hakkındaki 6093 sayılı Kanu-	
Manisa Mebusu Samet Ağaoğlu'nun tâyin		nun 1 nci ve 4 ncü maddelerinin tadi-	
edildiğine dair Riyaseti Cumhuriyet tezke-		line ve bu kanuna yeniden bir madde ilâ-	
resi (3/558)	540	vesine dair kanun teklifi ve Muvakkat En-	
4. — Vazife ile yurt dışına giden Ti-		cümen mazbatasını (1/612, 2/336)	541:553
caret Vekili Abdullah Aker'in avdetine		6. — Sualler ve cevaplar	553
kadar kendisine, Devlet Vekili Emin Ka-		A — Tahriri sualler ve cevapları	553
lafat'ın vekillik edeceğine dair Riyase-		1. — Sinob Mebusu Haşim Tarı'nın,	
ti Cumhuriyet tezkeresi (3/551)	540	1956 senesinde Gerze yangını, Eskişehir	
5. — Devlet Vekili Şemi Ergin'in		depremleri ve Lüleburgaz su baskınları	
Millî Müdafaa Vekâletine, Devlet Vekilli-		dolayısıyla Amerika Birleşik Devletlerin-	

ce yapılan aynı yardımın ne şekilde kullanıldığına dair sualine Devlet Vekili Emin Kalafat'ın tahriri cevabı (7/287) 553:557

2. — Trabzon Mebusu Emrullah Nutku'nun, Samsun Demokrat Parti Teşkilâtı Eşya Piyangosu biletlerinin satılış şekline dair sualine Dahiliye Vekili Namık Gedik'in tahriri cevabı (7/310) 557:558

3. — Tokad Mebusu Hasan Kangal'ın, 18 . III . 1953 tarihinde Yenice'de vukubulan deprem dolayısıyla yapılan nakdi ve aynı yardımların miktarına dair sualine Nafia Vekili Etem Menderes'in tahriri cevabı (7/313) 558:560

4. — Niğde Mebusu Sadettin Ertur'un, Türkiye ile yabancı devletler arasında münakit mukavelenemelerden hangilerinin temditli olarak meriyette olduğuna dair sualine Hariciye Vekâleti Vekili Etem Menderes'in tahriri cevabı (7/315) 560:561

5. — Elâzığ Mebusu Selâhattin Toker'in, Adıyaman ovasının sulanmasına, Diyarbakır, Elâzığ ve Adıyaman'da süne ile mücadele için ne gibi tedbirler alındığına, Adıyaman'ın imarı ve kalkınması hususlarında ne düşünüldüğüne, Adıyaman - Malatya yolunun ne zaman yapılacağına dair sualine Başvekil Adnan Menderes'in tahriri cevabı (7/319) 561:562

6. — Elâzığ Mebusu Selâhattin Toker'in, Besni kazası Trahom Hastanesine dört yıldır doktor tâyin edilmemesi, hidroelektrik santrali ile hastanenin bitirilmemiş olması sebeplerine ve el tezgâhı ile çalışan halka ucuz iplik temini hususunda ne düşünüldüğüne dair sualine Başvekil Adnan Menderes'in tahriri cevabı (7/320) 562:563

7. — Malatya Mebusu Nuri Ocakcioğlu'nun, Malatya vilâyetinin sulama işlerine dair sualine Nafia Vekili Etem Menderes'in tahriri cevabı (7/330) 563:564

8. — Elâzığ Mebusu Selâhattin Toker'in, köy yolları ve içme suları için Elâzığ vilâyeti emrine ne kadar tahsisat gönderildiğine ve bâzı köylerin köprü inşaatına dair sualine Nafia Vekili Etem Menderes'in tahriri cevabı (7/343) 564:565

9. — Ankara Mebusu Muhlis Ete'nin, Eskişehir tayyare meydanı inşaatı için istimlak edilmiş olan araziye dair sualine Millî Müdafaa Vekâleti Vekili Şemi Ergin'in tahriri cevabı (7/348) 565:567

10. — Zonguldak Mebusu Hüseyin Balık'ın, Bartın Çimento Fabrikası ile Belediyesi ihtiyacı için yaptırılacak elektrik hattına ve çimento fabrikası inşaatına dair sualine İşletmeler Vekili Samet Ağaoğlu'nun tahriri cevabı (7/356) 567:568

11. — Burdur Mebusu Fethi Çelikbaş'ın, Adıyaman vilâyetinde mevcudolduğu söylenen asayişsizliğin önlenmesi hususunda ne gibi tedbirler düşünüldüğüne dair sualine Dahiliye Vekili Namık Gedik'in tahriri cevabı (7/358) 568:569

12. — Diyarbakır Mebusu Yusuf Azizoglu'nun, Erzurum ve Diyarbakır vilâyetlerinde mevcudolduğu söylenen asayişsizliğin önlenmesi hususunda ne gibi tedbirler düşünüldüğüne dair sualine Dahiliye Vekili Namık Gedik'in tahriri cevabı (7/359) 569:570

13. — Burdur Mebusu Behçet Kayaalp'in, Burdur vilâyetine bağlı Gölhisar kazası hudutları dâhilindeki Söğüt gölünün kurutulması işinin ne zaman tamamlanacağına dair sualine Nafia Vekili Etem Menderes'in tahriri cevabı (7/367) 570:571

14. — İsparta Mebusu İrfan Aksu'nun, İsparta lise binasının ne zaman yapılacağına dair sualine Maarif Vekili Tefvik İleri'nin tahriri cevabı (7/369) 571

15. — Diyarbakır Mebusu Yusuf Azizoglu'nun, kaçakçılığı menî maksadiyle Gaziantep, Hatay, Urfa ve Mardin vilâyetlerinde memnu bölge olarak ayrılan hudut şeridinde dair sualine Dahiliye Vekili Namık Gedik'in tahriri cevabı (7/371) 571:574

1. — SABIK ZABIT HULASASI

Birinci Celse

İstimplâk Kanununun 27 nci maddesine bir fıkra ilâvesine dair Kanun kabul edildi.

Kırşehir Mebusu Osman Bölükbaşı'nın teşriî masuniyetinin kaldırılması hakkındaki Muhtelit Encümen mazbatası müzakere edildi.

Müzakere esnasında Kırşehir Mebusu Ahmet Bilgin ile Hatay Mebusu A. Feyzi Atahan, birbirlerine karşı yakışsız sözler sarf ettiklerinden kendilerine takbih cezasının verilmesi kabul edildi.

İnikada ara verildi.

İkinci Celse

Kırşehir Mebusu Osman Bölükbaşı'nın teşriî masuniyetinin kaldırılması hakkındaki Muhtelit Encümen mazbatası kabul edildi.

2. IX. 1957 Pazartesi günü saat 15 te toplanılmak üzere İnikada nihayet verildi.

Reisvekili Kâtip
Bursa Mebusu Kayseri Mebusu
Agâh Erozan Ömer Mart

Kâtip
Antalya Mebusu
Attîlâ Konuk

2. — HAVALE EDİLEN KÂĞITLAR

Lâyhalar

1. — 6245 sayılı Harcırah Kanununun 50 nci maddesinin tadili ile bu kanuna muvakkat bir madde ilâvesi hakkında kanun lâyihası (1/690) (Maliye ve Bütçe encümenlerine)

2. — «Avrupa dâhili tarifersiz hava servislerinin ticari hakları mevzuundaki çok taraflı Anlaşma»nın tasdiki hakkında kanun lâyihası (1/691) (Hariciye ve Münakalât encümenlerine)

3. — 1818 numaralı Kanunla Devlet Demiryolları İdaresinden ayrılarak Nafia Vekâletine bağlanan Demiryolları ve Limanlar İnşaat Dairesinin bu ayrılmadan doğan vaziyetini tesbit eden 3487 sayılı Kanuna ek kanun lâyihası (1/692) (Nafia, Münakalât ve Bütçe encümenlerine)

4. — 4273 sayılı subaylar heyetine mahsus terfi Kanununun 5611 sayılı Kanunla değiştirilen 16 nci maddesinin 1 nci bendinin A, B, C, D fıkralarının tadiline ve bu kanuna muvakkat bir madde eklenmesine dair kanun lâyihası (1/693) (Millî Müdafaa ve Bütçe encümenlerine)

5. — «Gümrük Tarifeleri ve Ticaret Genel Anlaşmasının Fransızca metnine mütedaif Tasihî Protokolü»nün tasdiki hakkında kanun lâyihası (1/694) (Hariciye, Gümrük ve İnhisarlar ve Ticaret encümenlerine)

6. — Hemşire, ebe ve hemşire yardımcılarına fazla mesai ücreti verilmesi hakkında kanun lâyihası (1/695) (Sıhhat ve İctimai Muavenet ve Bütçe encümenlerine)

7. — İnhisarlar Umum Müdürlüğü binası için gelecek senelere sâri taahhütlere girişilmesi hak-

kında kanun lâyihası (1/696) (Gümrük ve İnhisarlar ve Bütçe encümenlerine)

8. — İstiklâl Harbi mâlûllerine verilecek para mükâfatı hakkında kanun lâyihası (1/697) (Bütçe Encümenine)

9. — Öğretmenlerin özel okullarda ve özel öğrenci yurtlarında ek vazife deruhde edebilmeleri hakkında kanun lâyihası (1/698) (Maarif ve Bütçe encümenlerine)

10. — Sıhhat ve İctimai Muavenet Vekâleti Teşkilât ve Memurları Kanununa bâzı hükümler eklenmesine ve 4258 sayılı Kanuna bağlı kadro cetvellerinde değişiklik yapılmasına dair olan 4862 sayılı Kanuna bağlı (1) ve (2) sayılı cetvellerde değişiklik yapılması hakkında kanun lâyihası (1/699) (Sıhhat ve İctimai Muavenet ve Bütçe encümenlerine)

11. — Sıhhat ve İctimai Muavenet Vekâleti teşkilât ve memurları Kanununa bâzı hükümler eklenmesine ve 4258 sayılı Kanuna bağlı kadro cetvellerinin değiştirilmesine dair olan 4862 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvelde değişiklik yapılması hakkında kanun lâyihası (1/700) (Sıhhat ve İctimai Muavenet ve Bütçe encümenlerine)

12. — Tebligat kanunu lâyihası (1/701) (Adliye Encümenine)

13. — Türkiye Cumhuriyeti ile Büyük Britanya Hükümeti arasında münakit 1 Mart 1930 tarihli Ticaret ve Seyrisefain Muahednamesinin 16 nci maddesinin meriyetten kaldırılmasına dair mektupla, İngiltere tarafından Türkiye menşeli tiftik ve palamuta tanınan gümrük tavizlerine dair mektubun tasdiki hakkında kanun lâyihası (1/702) (Ha-

rikiye, Ticaret ve Gümrük ve İnhisarlar encümenlerine)

14. — Türkiye Cumhuriyeti ile Federal Almanya Cumhuriyeti arasında imzalanan Kültür Anlaşmasının tasdiki hakkında kanun lâ-yihası (1/703) (Hariciye ve Maarif encümenlerine)

15. — Türk - Fransız 6 Nisan 1957 İktisadi ve Malî Protokolü ile eklerinin tasdiki hakkında kanun lâ-yihası (1/704) (Hariciye, İktisat ve Bütçe encümenlerine)

16. — Türkiye ile İtalya arasında 1956/1957 mevsimi zarfındaki ticarete mütaallik olarak mektup teatisi suretiyle yapılan Anlaşmanın tasdiki hakkında kanun lâ-yihası (1/705) (Hariciye ve Ticaret encümenlerine)

Teklifler

17. — Afyon Karahisar Mebusu Rıza Çerçel'in, 2767 sayılı sıtma ve frengi ilâçları için Kanunun tadili hakkında kanun teklifi (2/515) (Sihhat ve İctimai Muavenet ve Gümrük ve İnhisarlar encümenlerine)

18. — Burdur Mebusu Fethi Çelikbaş ve üç arkadaşının, grev ve lokavt kanun teklifi (2/516) (Çalışma, Dahiliye, Adliye ve Bütçe encümenlerine)

19. — Bursa Mebusu Sabahattin Çiracoglu'nun, İşçilere hafta tatili ve genel tatil günlerinde ücret ödenmesi hakkındaki 5837 sayılı Kanunun 8 ne maddesinin tadiline dair kanun teklifi (2/517) (Çalışma ve Bütçe encümenlerine)

20. — Çanakkale Mebusu Servet Sezgin'in, Devlet memurları aylıklarının tevhit ve teadülüne dair 3656 sayılı Kanunun 3 ne maddesinin «E» fıkrasının 3 ne bendine bir fıkra ve muvakkat bir madde eklenmesine dair kanun teklifi (2/518) (Bütçe Encümenine)

21. — Diyarbakır Mebusu İhsan Hâmid Tiğrel'in, tabii âfetler yüzünden hasar gören mın-takalardaki çiftçi borçlarının tecili hakkında kanun teklifi (2/519) (Ziraat, Ticaret, Maliye ve Bütçe encümenlerine)

22. — Elâzığ Mebusu Selâhattin Toker'in, Askerî Muhakeme Usulü Kanununun 206 ne maddesinin 4 ne bendinin tadiline dair kanun teklifi (2/520) (Millî Müdafaa ve Adliye encümenlerine)

23. — Giresun Mebusu Doğan Köymen'in, Denizde can ve mal koruma hakkındaki 4922 sa-

yılı Kanununun 1 ne maddesinin «D» fıkrasının değiştirilmesine ve mezkûr kanuna bir madde eklenmesine dair kanun teklifi (2/521) (Münakalât ve Adliye encümenlerine)

24. — Giresun Mebusu Doğan Köymen'in, Deniz subay ve astsubaylarından bilfiil gemilerde hizmet görenlere aile mahrumiyeti tazminatı verilmesi ve vasıta temini hakkında kanun teklifi (2/522) (Millî Müdafaa ve Bütçe encümenlerine)

25. — Malatya Mebusu Tevfik Ünsalan'ın, Devlet ve ona bağlı müesseselerde çalışan işçilere ilâve tediye yapılması hakkındaki 6772 sayılı Kanununun 1 ne ve 2 ne maddelerinin tadili ve 3 ne maddesinin kaldırılması hakkında kanun teklifi (2/523) (Çalışma ve Bütçe encümenlerine)

26. — Tunceli Mebusu Arslan Bora'nın, Askerlik Kanununun 5673 sayılı Kanunla muaddel 5 ne maddesinin birinci fıkrasının tadili hakkında kanun teklifi (2/524) (Millî Müdafaa Encümenine)

Tezkereler

27. — Çanakkale Mebusu Safaeddin Karanakçı'nın teşrii masuniyetinin kaldırılması hakkında Başvekâlet tezkeresi (3/530) (Teşkilâtı Esasiye ve Adliye encümenlerinden mürekkep Muhtelit Encümene)

28. — Devlet Su İşleri Umum Müdürlüğünün 1955 mali yılı hesabı katisine ait mutabakat beyannamesinin sunulduğuna dair Divanı Muhasebat Reisliği tezkeresi (3/531) (Divanı Muhasebat Encümenine)

29. — Gaziantep'in Şiheyca mahallesinden Haletoglu Abdülkadir Gögüş'ün ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başvekâlet tezkeresi (3/532) (Adliye Encümenine)

30. — İnhisarlar Umum Müdürlüğünün 1954 yılı mütedavil sermaye hesaplarına mütaallik bilânço ile murakıp raporlarının gönderildiğine dair Başvekâlet tezkeresi (3/533) (Divanı Muhasebat Encümenine)

31. — Konya Mebusu Mekki Keskin, Sürt Mebusu Suat Bedük ve İstanbul Mebusu Seyfi Gögen'in teşrii masuniyetlerinin kaldırılması hakkında Başvekâlet tezkeresi (3/534) (Teşkilâtı Esasiye ve Adliye encümenlerinden mürekkep Muhtelit Encümene)

32. — Malatya Mebusu Mehmet Kartal'ın teşrii masuniyetinin kaldırılması hakkında Baş-

vekâlet tezkeresi (3/535) (Teşkilâtı Esasiye ve Adliye encümenlerinden mürekkep Muhtelit Encümene)

33. — Millî Korunma 1954 yılı bilânçosunun gönderildiğine dair Başvekâlet tezkeresi (3/536) (Divanı Muhasebat Encümenine)

34. — Millî Piyango İdaresinin 1956 yılı bilânçosunun gönderildiğine dair Başvekâlet tezkeresi (3/537) (Divanı Muhasebat Encümenine)

35. — Muvazenei Umumiyyeye dâhil dairelerin 1954 malî yılı hesabı kâtilerine ait ek mutabakat beyannamesinin sunulduğuna dair Divanı Muhasebat Reisliği tezkeresi (3/538) (Divanı Muhasebat Encümenine)

36. — Muvazenei Umumiyyeye dâhil dairelerin 1955 malî yılı hesabı kâtilerine ait umumi mutabakat beyannamesinin sunulduğuna dair Divanı Muhasebat Reisliği tezkeresi (3/539) (Divanı Muhasebat Encümenine)

37. — Sinob Mebusu Nuri Sertoğlu'nun teşriî masuniyetinin kaldırılması hakkında Başvekâlet tezkeresi (3/540) (Teşkilâtı Esasiye ve Adliye encümenlerinden mürekkep Muhtelit Encümene)

38. — Tokad Mebusu Hasan Kangal'ın teşriî masuniyetinin kaldırılması hakkında Başvekâlet tezkeresi (3/541) (Teşkilâtı Esasi-

ye ve Adliye encümenlerinden mürekkep Muhtelit Encümene)

39. — Tokad Mebusu Hasan Kalgâl'ın teşriî masuniyetinin kaldırılması hakkında Başvekâlet tezkeresi (3/542) (Teşkilâtı Esasiye ve Adliye encümenlerinden mürekkep Muhtelit Encümene)

40. — Burdur Mebusu Fethi Çelikbaş'ın teşriî masuniyetinin kaldırılması hakkında Başvekâlet tezkeresi (3/543) (Teşkilâtı Esasiye ve Adliye encümenlerinden mürekkep Muhtelit Encümene)

41. — Bursa Mebusu İbrahim Öktem'in teşriî masuniyetinin kaldırılması hakkında Başvekâlet tezkeresi (3/544) (Teşkilâtı Esasiye ve Adliye encümenlerinden mürekkep Muhtelit Encümene)

42. — Millî Korunma 1955 yılı bilânçosunun gönderildiğine dair Başvekâlet tezkeresi (3/545) (Divanı Muhasebat Encümenine)

43. — Tapulama Kanununun 52 nci maddesinin tefsiri hakkında Başvekâlet tezkeresi (3/546) (Adliye ve Bütçe encümenlerine)

44. — Tokad Mebusu Hasan Kangal'ın teşriî masuniyetinin kaldırılması hakkında Başvekâlet tezkeresi (3/547) (Teşkilâtı Esasiye ve Adliye encümenlerinden mürekkep Muhtelit Encümene)

BİRİNCİ CELSE

Açılma saati : 15,05

REİS — Reisvekili Ağâh Erozan

KÂTIPLER : İhsan Gülez (Bolu), Attilâ Konuk (Antalya)

3. — YOKLAMA

REİS — Yoklama yapılacaktır, efendim.
(Çorum mebuslarına kadar yoklama yapıldı.)
REİS — Ekseriyetimiz var, Celseyi açıyorum

efendim.
Başkanlık Divanının Heyeti Umumiyyeye
mâruzatı var, tezkereleri okuyoruz, efendim.

4. — RİYASET DIVANININ HEYETİ UMUMİYEYE MÂRUZATI

1. — *Cenevre'ye giden Çalışma Vekili Mümtaz Tarhan'ın avdetine kadar kendisine, Devlet Vekili Emin Kalafat'ın vekillik edeceğine dair Riyaseti Cümhur tezkeresi (3/548)*

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisliğine
Milletlerarası Çalışma Konferansına katılmak üzere Cenevre'ye giden Çalışma Vekili Mümtaz Tarhan'ın avdetine kadar kendisine, Devlet Vekili Emin Kalafat'ın vekillik etmesinin, Başvekilin teklifi üzerine, muvafık görülmüş olduğunu saygı ile arz ederim.

Reisicumhur
C. Bayar

REİS — İttilamıza arz edilmiştir, efendim.

2. — *Fransa'ya gidecek olan Ziraat Vekili Esat Budakoğlu'nun avdetine kadar kendisine, Devlet Vekili Celâl Yardımcı'nın vekillik edeceğine dair Riyaseti Cümhur tezkeresi (3/549)*

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisliğine
Vâkı davet üzerine Fransa'ya gidecek olan Ziraat Vekili Esat Budakoğlu'nun avdetine kadar kendisine, Devlet Vekili Celâl Yardımcı'nın vekillik etmesinin, Başvekilin teklifi üzerine, muvafık görülmüş olduğunu saygı ile arz ederim.

Reisicumhur
C. Bayar

REİS — İttilamıza arz edilmiştir, efendim.

3. — *İhdas olunan Sanayi Vekâletine Manisa Mebusu Samet Ağaoğlu'nun tâyin edildiğine dair Riyaseti Cümhur tezkeresi (3/558)*

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisliğine
6973 sayılı Kanunla ihdas olunan Sanayi Vekâletine Manisa Mebusu Samet Ağaoğlu'nun tâyininin, Başvekilin teklifi üzerine, muvafık görülmüş olduğunu saygı ile arz ederim.

Reisicumhur
C. Bayar

REİS — İttilamıza arz edilmiştir, efendim.

4. — *Vazife ile yurt dışına giden Ticaret Vekili Abdullah Aker'in avdetine kadar kendisine, Devlet Vekili Emin Kalafat'ın vekillik edeceğine dair Riyaseticumhur tezkeresi (3/551)*

Florya, 10 Temmuz 1957

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisliğine
Vazife ile yurt dışına giden Ticaret Vekili Abdullah Aker'in avdetine kadar kendisine, Devlet Vekili Emin Kalafat'ın vekillik etmesinin, Başvekilin teklifi üzerine, muvafık görülmüş olduğunu saygı ile arz ederim.

Reisicumhur
C. Bayar

REİS — İttilamıza arz edilmiştir.

5. — *Devlet Vekili Şemî Ergin'in Millî Müdafaa Vekâletine, Devlet Vekilliğine de Çanak-kale Mebusu Fatih Rüştü Zorlu'nun tâyin edildiğine dair Riyaseticumhur tezkeresi (3/552)*

Florya, 28 Temmuz 1957

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisliğine
Devlet Vekili Şemî Ergin'in Millî Müdafaa Vekâletine tâyini ile açılacak Devlet Vekilliğine

Çanakkale Mebusu Fatin Rüştü Zorlu'nun tâyininin, Başvekilin teklifi üzerine, muvafık görülmüş olduğunu saygı ile arz ederim.

Reisicumhur
C. Bayar

REİS — İttulamıza arz edilmiştir.

6. — *Vazife ile yurt dışına gidecek olan Ziraat Vekili Esat Budakoğlu'nun avdetine kadar kendisine, Devlet Vekili Celâl Yardımcı'nın vekillik edeceğine dair Riyaseti Cumhuriyet tezkeresi (3/553)*

Florya, 29 Temmuz 1957

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisliğine

Vazife ile yurt dışına gidecek olan Ziraat Vekili Esat Budakoğlu'nun avdetine kadar kendisine, Devlet Vekili Celâl Yardımcı'nın vekillik etmesinin, Başvekilin teklifi üzerine, muvafık

görülmüş olduğunu saygı ile arz ederim.

Reisicumhur
C. Bayar

REİS — İttulamıza arz edilmiştir.

Gündemle ilgili bir takrir var, okuyoruz, efendim.

Yüksek Reisliğe

Kanun lâyiha ve tekliflerinin suallerle diğer işlerden evvel görüşülmesini arz ve teklif ederim.

Tokad

Ahmet Gürkan

REİS — Kanun lâyihalarıyla tekliflerinin müzakeresinin suallerden ve diğer işlerden evvel yapılması hususunu takrir veçhile reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kanunlardan müzakereye devam ediyoruz, efendim.

5. — MÜZAKERE EDİLEN MADDELER

1. — *İşkân kanunu lâyihası ile Tunceli Mebusu Arslan Bora'nın, İşkân Kanununun bâzı maddelerinin tadiline ve yeniden bâzı hükümler ilâvesine dair 5420 ve 5826 sayılı kanunların bâzı maddelerinin değiştirilmesi ve yeniden bâzı hükümler ilâvesi hakkındaki 6093 sayılı Kanunun 1 nci ve 4 ncü maddelerinin tadiline ve bu kanuna yeniden bir madde ilâvesine dair kanun teklifi ve Muvakkat Encümen mazbatasını (1/612, 2/336)*

REİS — Efendim, bundan evvel 82, 83 ve 84 ncü İnikatlarda kanun lâyihasının heyeti umumiyesi üzerindeki müzakereler bitirilmiş ve birinci madde müzakere esnasında verilen takrirlerle birlikte ençümeneye verilmişti. Encümenin bu husustaki mazbatasını ve maddeyi okuyoruz :

Yüksek Reisliğe

Büyük Meclis Umumi Heyetinde müzakeresi sırasında verilen 21 . VI . 1957 tarihli takrirlerle iskân kanunu lâyihasının Riyaset Makâmına encümenimize havale edilen birinci maddesi yeniden tetkik ve müzakere edildi :

İşkân kanunu lâyihasının Muvakkat Encümenince hazırlanan birinci maddesinin «b» fıkrasından (Orman içinde yaşayıp ormana devamlı ve musırren zarar ika eden köyler) cümlesi

çıkarılarak fıkrâ aşağıda yazıldığı şekilde tesbit ve tanzim edilerek kabul ; diğer fıkraları ise aynen kabul edilmiştir.

Umumi Heyetin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Riyasete sunulur.

Muvakkat En. Reisi Y. Mazbata M.

Bolu

Bolu

R. Akşemsettinioğlu

R. Akşemsettinioğlu

Kâtip

Trabzon

Bolu

İ. Şener

S. Baysal

Çoruh

Erzurum

M. Bumin

E. Tuncel

Kütahya

Seyhan

N. H. Pepeyi

M. Akçalı

b) Göçebe ve gezginci topluluklarla, Hükümetçe vücuda getirilecek büyük tesisler sebebiyle yerlerinin değiştirilmesine veya hususi kanunlara göre iskân edilmek üzere başka yerlere kaldırılmalarına İcra Vekilleri Heyetince karar verilenler.

REİS — Mazbata ve b fıkrası üzerinde söz istiyen var mı efendim?

Burhanettin Onat (Antalya) buyurun efendim.

BURHANETTİN ONAT (Antalya) — Muhterem arkadaşlar, bu madde müzakere edilirken

bâzi milletvekili arkadaşlar arasında bir hayli tartışma oldu. Bu maddenin encümence hazırlanan ilk metinde «Ormana devamlı şekilde zarar vermekte ısrar edenler» tâbiri vardı. Arkadaşlarımız buna itiraz ettiler. Encümene gitti... Şimdi bu tâbir kalkarak maddenin bu şekilde geldiği kendi noktai nazarıma göre esefle müshade edilmektedir.

Yaz geldiği zaman içimize bir kaygı düşmektedir. Çünkü yaz mevsimi orman yangınlarının meşum haberleriyle beraber gelmektedir. Bu tempo ile devam edecek olursa memlekette orman diye bir şey kalmıyacaktır. İtiraz eden arkadaşlarımız kerem etsinler, lütfetsinler ormana devamlı şekilde zarar iras edenler için bir tâbir konmuştu, kendileri bilmiyorum neyi müdafaa ederler? Ormana devamlı şekilde zarar iras edenleri mi müdafaa ederler? Bence bunun müdafaa edilecek tarafı yoktur. Arkadaşlar, yanan ağaç sayısı, yanan orman miktarı, metre kare ile hektarlarla oluyor. Benim arz ettiğim gibi bu tempo ile gidecek olursa memlekette orman diye bir şey kalmıyacaktır. Bilmiyorum, buna arkadaşlarımız ne diyecekler? Hangi cepheden bakılırsa bakılsın ormana tahribat yapmayı itiyat edenler Heyeti Vekile kararı ile yerlerinden kaldırılmalıdır. Ormansız memleket, ormansız yer, vatanlıktan çıkıyor, kup kuru bir toz haline geliyor. Memleketin bekası, daimiyeti bakımından maddenin eski şekli ile muhafazasını ve yeni getirilen metnin reddedilerek eski metnin kabul edilmesini arkadaşlarımdan rica ediyorum.

REİS — Zeki Erataman.

ZEKİ ERATAMAN (Tekirdağ) — Muhterem arkadaşlar; İskân Kanununun birinci müzakeresi bittikten sonra maddelere geçilmiş ve Yüksek Meclisiniz birinci maddede takılmıştır. Söyle ki; hükümetin getirdiği tasarıda ormana ait tek bir hüküm bulunmadığı halde Muvakkat Encümenin getirdiği tasarının birinci maddesinde, (ormana devamlı ve musirrane zarar veren orman köylerinin de mecburi iskâna tâbi tutulması) kaydı vardı. Bu sebeple, muhalif ve muvafık, birçok kıymetli arkadaşlarımız bu maddeye takılmış ve bilhassa pek yakın bir zamanda çıkarılmış olan Orman Kanununun 13 ncü maddesinde yerini bulmuş olan, hüküm şöyledir :

«Orman mıntakasında yaşayan köylüler ken-

di arzuları ile muayyen iskân mıntakalarına yerleştirilirler.»

Şimdi, Yüksek Meclisinizin arzusuna uyularak yeni getirilen hükme göre «orman içinde bulunanlar» kaydı çıkarılmakta ve Orman Kanununun 13 ncü maddesi hükümleri yaşar bir hale getirilmektedir.

Muhterem Burhanettin Onat arkadaşımız beni af buyursunlar; Yüksek Meclisimizde ormanı sevmiyen tek bir milletvekilinin bulunduğuna kaani değilim.

Tasavvur buyurun, bugün bâzi köylülerimiz ormanın içinde oturmaktadır, fakat tek bir tarlası yoktur. Köylü, orman içinde yaşıyor, ormanı kesmiyecek, ormanı satmıyacak. Onları aç, biilâç mı bırakalım arkadaşlar? (Gürültüler ve «ooo.» sesleri)

Arkadaşlar, vatandaşı ormandan teheir edelim, ayıralım derken, bu orman içinde yaşayan vatandaşın asgari hayat şartını da hesaba katmak zorundayız. Orman bölgesinde yaşayan vatandaş tesbit edilmiş kısımlarda hükümetin kontrolü altında ağaç kesebilir. Buna bir şey diyemeyiz. Kaçakçılık yaparsa bunun da ceza ve müeyyidesi Orman Kanununda mevcuttur. Bir köyde 3 - 5 kişi ormana zarar veriyor diye bütün köylü topyekûn teheire hakkımız yoktur. Binaenaleyh ben bu mevzu üzerinde daha fazla durmıyacağım. Zira bu husus Yüksek Meclisinizce malûmdur.

Yeni gelen ve tadil edilmiş olan metnin aynen kabul edilmesini istirham edeceğim arkadaşlar.

REİS — İzzet Akçal.

İZZET AKÇAL (Rize) — Evvelâ komisyona, gösterdiği anlayıştan dolayı teşekkür etmekle, sözlerime başlayacağım.

Hükümetten gelen lâyhada tesbit edilen esaslar Büyük Millet Meclisini ve topluluğumuza tatmin edecek esaslardır. Komisyon anlıyorum ki, bu esaslara avdet etmiş bulunmaktadır.

Burhanettin Bey arkadaşımıza yalnız şunu hatırlatmak isterim ki, birinci maddenin B bendi hükmü bir teheir hükmüdür. Hükümete, orman içinde yaşayan vatandaşları teheir etmek salâhiyetini veren bir hükmüdür. Böyle bir hükmün bu Meclisten çıkmasına asla imkân yoktur. Köyün içerisinde bulunan şahıslardan, yaşayan fertlerden bir kişi veya birkaç kişi Devletin orma-

nına insafsızca baltasını sokmuş olabilir. Mütemediyen ormandan ağaç kesip satmak suretiyle maişetini temin etmek yoluna gitmiş olabilir. Bu şahısa verilecek ceza Orman Kanununda temmül edilmiş ve bir hüküm vaz'edilmiştir.

Burhanettin Onat arkadaşım eğer cezaları kâfi görmüyorlarsa cezaların şiddetlendirilmesi için bir teklif getirebilirler. Bunda da tamamıyla kendisiyle beraberiz. Fakat, hukuk devletinde suç işlemeyen şahsı ceza tehdidi altında bulundurmamak asla doğru olmaz, bu istikamete yönelmenin sonu nereye varır.

Bir istatistikçi arkadaşımın bildirdiğine göre orman içinde beş milyon insan yaşamaktadır. Bunların devamlı olarak huzursuz vaziyette kalacağından böyle bir hükmü elbetteki madde metninde muhafaza edemedik. Binaenaleyh komisyon esaslı bir anlayış göstermiş ve hükmü çıkarmıştır, komisyona tekrar teşekkür ederim.

Yalnız şu ciheti de tebarüz ettirmek isterim ki, B bendinde «göçebe ve gezginci topluluklarla» tâbiri vardır. Bu, gezginci toplulukları, devamlı olarak gezen ve bir merkeze bağlı bulunmayan, yani bir nahiyeye ve köyüne bağlı bulunmayan aileler şeklinde anlamak lâzımdır. Çünkü Karadeniz muhitinde senenin 6 - 7 ayını köyünden ayrılarak yayla yayla gezen, yayla yayla hayvanlarını gezdirip otlatan ve tekrar köyüne dönen şahısları, her halde bununla kasdetmemiş olsalar gerektir. Bu ciheti, komisyon veya Hükümet açık olarak burada bildirecek olurlarsa kanununun tatbikatında bir yanlışlık olmaz kanaatindeyim.

Mâruzatım bundan ibarettir.

REİS — Devlet Vekili.

DEVLET VEKİLİ CELÂL YARDIMCI (Ağrı) — Muhterem arkadaşlar, birinci maddenin (B) fıkrasındaki hüküm, dikkat nazarınıza arz ederim ki, encümeninden gelen hükmüydü. Hükümetin teklif ettiği metin de şimdi Heyeti Aliyenizin noktai nazarı üzerine vardığı neticedir ve bu şekilde teklifi huzurunuzda sevk etmiş idik. Bunu tavzih etmekte zaruret görürüm.

İkincisi, İzzet Akçal arkadaşımızın temas ettiği noktaya cevap arz edeyim : Burada muayyen ikametgâhı olmayan vatandaşlara ait bir hüküm vardır. Eski kanunda başka bir tâbir vardı. O tâbir değiştirilerek «gezginci topluluklar» denmektedir. Bu, ikametgâhı bulunmayan vatandaşlara ait bir hükmüdür. Yoksa muayyen

bir köyde veya mıntakada ikametgâhı olan, sakin olan, yaylaya çıkan, Kışın veya Sonbaharda avdet eden vatandaşlara ait ve raci değildir.

Bunu bu şekilde tavzih ederim, efendim.

REİS — Servet Sezgin.

SERVET SEZGIN (Çanakkale) — Muhterem arkadaşlar; Burhanettin Onat arkadaşımızın, takririnde ısrar etmesi karşısında bendeniz kısaca bu takrir aleyhinde konuşmak istiyorum.

Bir kere hükümet, komisyonun kabul etmiş olduğu «ormana zarar veren köylerin Bakanlar Kurulu kararıyla nakli hususunu teklifinde asla derpiş etmiş değildir. Bu hüküm, komisyon müzakereleri esnasında komisyonun raporuna ve maddeye girmiş bulunuyor ki, bunun iki noktadan hatalı olduğunu kısaca arz etmek isterim :

Birincisi, hukuk tekniği bakımından hatalıdır. Çünkü, «ormana zarar veren köyler» diyor.

Bir kere köy, hükmi şahsiyettir. Bizatihi köy orman suçu işlemez. Köy bu suçu işleyemeyeceğine göre acaba köy halkından kaç kişi orman suçu işlediği takdirde böyle bir zarar kabul edilecektir? 500 nüfuslu bir köy halkından bir veya iki kişi mütemediyen böyle orman suçu işlemekle bu köyün ormana zarar verdiği kabul edilecek midir? Veyahut 100 veya 150 kişi ormana zarar veriyorsa köyün zarar verdiği kabul edilecek midir?

Görülüyor ki, hukuk tekniği ve mantık bakımından bu şekilde hüküm konmuş olması tamamıyla isabetsiz bulunmaktadır.

İkinci olarak da, bu hüküm tamamıyla lüzumsuzdur. Zira, Burhanettin Onat arkadaşımızın arzu ettiği husus, esasen Orman Kanununun 13 ncu maddesi ile elde edilmiş bulunmaktadır. Orman Kanununun 13 ncu maddesi «orman içinde yaşayan köyler halkının kendi arzuları üzerine Bakanlar Kurulunun kararıyla nakilleri yapılır.» Köyün civarı tamamıyla orman olup arazisi bulunmayan köylerde birçok vatandaşlarımız daha şimdiden orman içinde yaşamının güçlüğü dolayısıyla nakillerini talebmetmektedirler. Prencip olarak Büyük Millet Meclisi köyün arzusunu esas olarak kabul ettikten sonra şimdi kalkıp yeniden mecburi tehciri ortaya atmak 13 ncu maddenin sarahati karşısında lüzumsuzdur?

Bu sebeple takririn kabul edilmemesini rica ederim.

REİS — Baha Akşit.

BAHA AKŞİT (Denizli) — Muhterem arkadaşlarımız; ben de muhterem Burhanettin Onat arkadaşımızın fikirlerine muarız olarak huzuru-
nuza gelmiş bulunmaktayım. Zaten Muvakkat Encümenin bundan evvelki teklifinin Heyeti Celilenizde kabul olunan tavrillerle değışmesi neticesinde meydana gelen metin, kanaatimece en uygun olanıdır. Çünkü o zaman da mükerreren beyan edildiğı veçhile bir köyün bir ormana mütemadiyen zarar vermesi halini tesbit etmenin maddi imkânı olamaz. Şahıs olarak ormana zarar verenlerin tecziye edilmesinde elbetteki fayda vardır ve bu kabildir. Üç, beş, sekiz, on, on beş kaçakçının ormana zarar vermesi suretiyle meydana gelen zararı bütün bir köye mal etmek suretiyle bu köyün teheiri eihetine gitmek elbetteki doğru bir şey olmazdı. Nitekim Muvakkat Encümenin, Heyeti Celilenizin temayüllerine uygun olarak getirmiş olduğu bu tadil edilmiş metnin yerinde olduğu kanaatindeyim.

Orman içinde oturan köylerde halkın bir kısmının yazlık ve kışlık ayrı ayrı ikametgâhları vardır. Yani bir ekim sahası bir yerde, diğer ekim sahası ayrı bir mahalde otururlar. Her iki mahal de aynı köyün hudutları içindedir. Bunlar gezginci ve göçebe değildirler. O köyün sakinleridirler.

Sayın Devlet Vekilimizin izahlarından gezginci ve göçebe tâbirine bu çeşit köylülerin dâhil bulunmadığını öğrenmiş bulunuyorum. Bu hale göre muvakkat encümenin son teklifinin aynen kabulünü ben de istirham ediyorum.

Mâruzatım bundan ibarettir.

BURHANETTİN ONAT (Antalya) — Muhterem arkadaşlar, bu kanun değil de orman yine bir talihsizliğe uğradı. Kanunun ormanı alâkadar eden bu maddesinin müzakeresi seçime yakın bir zamana rasgeldi.

Muhterem arkadaşlar, muhterem Devlet Vekilinin beyan buyurduğu şekilde, Hükümet böyle bir teklif yapmış değildi. Görüyorum, birçok arkadaşlarım benim teklifimin aleyhindedir. Ben teklifleri reddedilmeye, mağlûbolmaya alışkın bir arkadaşımı, zarar yok, ne var ki, ben içimden geleni her zaman ve her yerde söylemek itiyadındayım, beni mâzur görün.

Muhterem arkadaşlar, hukukçu arkadaşlarım çıkıyor, bu, kanun tekniğine hukuk tekniğine uygun değildir, diyorlar. Uyar mı, uymaz

mi? Onu hukukçu arkadaşlarımız daha iyi bilir ama, her sene binlerce ve binlerce hektar ormanın yanması hangi tekniğe uyar bunu bana izah ederler mi?

Buyuruyorlar ki, bu bir teheirdir. Hayır arkadaşlar, hayır.

Bir arkadaşım yine temas etti: «Bir, iki köylünün yaptığı hatadan dolayı bütün bir köy tecziye edilir mi? Lâzımgelirse ceza müeyyidelerini artıralım.» diyor.

Benim maksadım tecziye değildir. İlk defa encümenden gelen teklif de tecziye maksadına mâtuf değildir. İntakı hak kabilinden Zeki Erataman arkadaşım ağzından kaçırıldı: Köylü ağacı kesmesin de ne yapsın? Meselenin sırru hikmeti burada. Hayat mücadelesinde karnını doyurabilmek için zavallının belki de içi yana yana mecbur olduğu bu teaddiden, ormanı, zardan, ondan vikaye için bu bir teheir değil. Onu kıt kanaat bile geçindirmiyen orman bölgesinden alıp en mümbit, en güzel bir yere yerleştirmeyi kendi arzuları ile resmî makamlar yapabilirler. Zaten Orman Kanununun 13 ncu maddesinde bu, mezkûrdur. Eğer kütle psikolojisi denen bir şey varsa ve bu kütle psikolojisi daimî maddi ölçülerle ölçülemiyorsa bunun içindir ki, 13 ncu maddenin her zaman kolaylıkla yürüyemeyeceğini kabul etmek lâzımdır. Bu suretle çahşıp, gezip karnını kıt kanaat doyurabiliyor, ormanda bazan onu da bulamıyor. Açığa mahkûm bir vaziyette sefalet içinde yaşıyor. Fakat, gel senin yerini değıştirelim, sana mümbit topraklar verelim, sana hına yaptıralım, ziraat malzemesi verelim, hayatın daha düzgün, daha müreffeh olsun dediğimiz zaman; «yok» diyor. Neden? «Babamın, dedemin mezarı var burada da ondan.» diyor. Köylümün, benim aziz köylümün bu ulvi hissini istihfaf ediyor değilim. Bu toprağa merbutiyet duygusu, köyüne merbutiyet duygusu, eedadının yattığı toprağa bağlılık duygusu, fevkalâde kudsi bir duygudur. Bu atom devrinde hâlâ kağı ile yürümekte olmamıza rağmen Devlet ve millet olarak ayakta isek bunu biraz da köylümüzün ve halkımızın bu toprağa kayıtsız, şartsız bağlılığına borçluyuz. Fakat ne yapalım ki, muhterem arkadaşlar, memleketin bakası, selâmeti noktai nazarından ormanları korumaya mecburuz. Bu bedbaht vatandaşların sıhhatini, hayatını da korumaya mecburuz.

Teheir diyorlar. Hayır, bu bir teheir değildir. Ceza diyorlar, bu bir ceza değildir. Üç köylü, beş köylü ormana gider de ormanı keerse onlara lâf yok. Onların kesmesi ile orman tükenmez. Ben de bir orman bölgesinin mebusuyum. Orman nedir, orman içinde yaşayan köylü nedir? Arkadaşlarım kadar bilirim, takdir ederim. Orman içinde köy vardır ki, topludur; orman içindedir ve büyük bir çam ağacının dalı onun kulübesinin üstüne gölge salmıştır. O çamı çam kadar korur ve ormana dokunmaz. Fakat gene köy adı altında on ev burada, beş ev on kilometre ötede şuraya buraya dağılmış vaziyette ve onların arasında da tarla diye bir şey açmış; karnını doyurmak için. Sonradan bunu genişlete genişlete bulunduğu sahada orman diye bir şey bırakmamıştır, arkadaşlar. Evet bir mebus bir mevzu üzerinde konuşurken herşeyi nazarı dikkate alır; kendi vaziyetini, mensup olduğu partiyi nazarı dikkate alır. İktidarı da, tuttuğu Hükümeti de nazarı itibara alır. Fakat bâzi mevzular vardır ki, sevgili arkadaşlarım, parti hesaplarının da üstündedir. Vatan müdafaası gibi, milletin yüksek menfaatleri gibi büyük mevzular. Kanaatimce orman mevzuu da bunlar gibi partiler üstü bir mevzudur. İçimden gelen bir kanaatle diyorum ki, bu teklifi reddetmeyin; kabul buyurun. Ama rey, karar ve takdir Yüksek Heyetinizindir.

REİS — Müzakerenin kifayeti hakkında iki takrir var, okutuyorum.

Yüksek Reisliğe

Birinci madde üzerindeki görüşme kâfidir. Oya konulmasını saygı ile arz ederim.

Kastamonu
Süleyman Çağlar

Yüksek Reisliğe

Birinci madde hakkındaki görüşmeler kâfidir. Esasen Hükümet ve encümen de aynı noktada birleştiklerine göre maddenin encümenin son tadiline göre kabulü için müzakerenin kifayeti ni arz ve teklif ediyorum.

Kastamonu
M. Kuşakeoğlu

REİS — Her iki takrir de kifayet hakkındadır. Kifayeti oyunza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Encümenin yeni metni hakkında Burhanettin

Onat arkadaşımız tarafından verilmiş bir takrir vardır, okutuyorum.

Yüksek Reisliğe

Şifahi arz ettiğim sebeplerden dolayı müzakere edilen maddenin ilk metninin kabulüyle yeni metnin reddini Yüksek Meclisin tasvibine arz ederim.

Antalya
Burhanettin Onat

REİS — Takririn dikkate alınmasını kabul edenler.. Etmeyenler.. Takrir reddedilmiştir.

Maddeyi yeni şekliyle tekrar okutarak reyiniz arz edeceğim.

İskân kanunu lâyihası

Umumi hükümler

Kanunun maksat ve gayesi

MADDE 1. — Aşağıda yazılı kimseler bu kanun hükümlerine tevfikân Toprak ve İskân İşleri Umum Müdürlüğünce bir plân dâhilinde ve ehemmiyet ve müstaceliyetlerine göre münasip mahallere tertip ve iskân edilir.

a) Buldukları çevrelerde nüfus kesafeti, toprak yokluğu veya verimsizliği hasebiyle naklen başka bölgelerde yerleştirilecekler;

b) Göçebe ve gezginci topluluklarla, hükümetçe vücuda getirilecek büyük tesisler sebebiyle yerlerinin değiştirilmesine veya hususi kanunlara göre iskân edilmek üzere başka yerlere kaldırılmalarına İcra Vekilleri Heyetince karar verilenler;

c) Göçmenler ile bu kanunda yazılı şeraiti haiz mülteciler.

REİS — Maddeyi reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

Birinci bölüm

İskânlı veya serbest göçmenler ve mültecilerle alâkalı hükümler

Göçmen ve mültecilerin tarifi ve kabulleri

MADDE 2. — Türk soyundan olup Türkiye'de iskân edilmek üzere dışardan münferiden veya müctemian yurda gelmeleri kabul edilenlere iskânlı göçmen, Hükümetten iskân istemek şartıyla gelmeleri kabul edilenlere serbest göçmen bir zaruret ilcasıyla Türkiye'ye sığınanlara ise mülteci denilir.

İskânlı veya serbest göçmenlerin yurda kabullerine ve Dahiliye Vekâletince ilticaları tanı-

nanlardan bu kanun hükümlerine tâbi tutulmak isteyenlere ait şartlar, Dahiliye, Hariciye, Sıhhat ve İctimai Muavenet Vekâletleriyle Toprak ve İskân İşleri Umum Müdürlüğünce müşterek tesbit edilir.

Kimlerin Türk soylu sayılacakları veya bu suretle muamele görecekları Dahiliye ve Hariciye Vekâletleri ile Toprak ve İskân İşleri Umum Müdürlüğünün müşterek teklifleri üzerine İera Vekilleri Heyetince kararlaştırılır.

Hususi bir anlaşma dolayısıyla Türkiye'ye mecburi olarak gelecekler; yapılan anlaşma hükümlerine ve Hükümetçe verilecek kararlara göre kabul olunurlar.

Hususi bir anlaşma mevcudolmaksızın Türkiye'ye toptan hierete tâbi tutulanlar hakkında İera Vekilleri Heyetince verilecek kararlar dairinde muamele yapılır.

Lozan Muahednamesiyle millî sınırlarımız dışında kalan topraklarda sakin ve hakkı hıyarını Türkiye lehine kullanarak tâbiyetimizi muhafaza eden Türk soylu kimselerden Türkiye'de yerleşmek maksadiyle gelecekler, yurda geliş tarihlerinden itibaren altı ay içinde iskânlarını talebederlerse muhtaçlık durumlarına göre iskânlı göçmen veya serbest göçmen muamelesine tâbi tutulurlar.

Muntazam pasaportla ve ecebi sıfatiyle Türkiye'ye gelmiş olup da, Türkiye'de yerleşmek isteyen Türk soylu kimseler, Dahiliye Vekâletinin muvafakatine istinaden muhtaç iseler iskânlı göçmen, muhtaç değilse serbest göçmen muamelesine tâbi tutulurlar.

Dahiliye Vekâletince ilticaları kabul edilenlerden kabul tarihinden itibaren altı ay içinde Türkiye'de daimî olarak yerleşmek ve bu kanun hükümlerine tâbi tutulmak isteyenler, Dahiliye Vekâletinin işarı üzerine Toprak ve İskân İşleri Umum Müdürlüğünce iskânlı veya serbest göçmen muamelesine tâbi tutulurlar.

REİS — İkinci maddenin müzakeresi sırasında Muammer Alakant arkadaşımız konuşmuştu. Söz sırası Nâtik Poyrazoğlu arkadaşımızda. Nâtik Poyrazoğlu burada mı? (Yok sesleri) Muhit Tümerkan buyurunuz.

MUHİT TÜMERKAN (Sinob) — Vazgeçtim.

REİS — Madde hakkında başka söz isteyen arkadaşımız var mı efendim? Yok. Madde hakkında iki takrir var, okuyoruz :

Yüksek Reisliğe

İkinci maddenin birinci satırına «Türk soyundan veya müslüman» ibaresinin ilâvesini teklif ederim.

Manisa
M. Alakant

Yüksek Başkanlığa

Memleketimize gelecek göçmenlerin gelişlerinin daha vazih ve kanuni esaslara bağlanması için maddenin encümene havalesini teklif ederim.

Manisa
M. Alakant

REİS — Encümen, buyurun.

MUVAKKAT ENCÜMEN REİSİ REFET AKSOY (Ordu) — Muhterem arkadaşlar, Muammer Alakant arkadaşımızın şimdi huzurunuzda okunan takriri garip bir mâna ifade etmektedir. Heyeti Celilenin malûmudur ki, Teşkilâtı Esasiye Kanunumuz Türkiye'de Türk vatandaşı olarak yaşayan bütün insanları Türk olarak kabul etmiştir. Burada dinî bir fark nazarı dikkate alınmamıştır. Bu itibarla kanunun bu sarih hükmünden mülhem olarak hazırlanmış olan bu maddedeki «Türk soyu» tâbiri, şâmil bir mânayı ihtiva etmektedir, ayrıca buraya «müslüman» tâbirinin konulmasını encümenimiz yerinde görmediğinden takririn kabul edilmemesini encümen namına istirham ediyorum.

REİS — Başka söz isteyen arkadaşımız var mı efendim?

Takriri bir daha okutup reyinize arz edeceğim.

(Manisa Mebusu Muammer Alakant'ın birinci fıkraya ilâve yapılması hakkındaki takriri tekrar okundu.)

REİS — Takririn dikkate alınmasını oyunuzda arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Takrir reddedilmiştir.

(Manisa Mebusu Muammer Alakant'm, encümene iadesi hakkındaki takriri tekrar okundu.)

REİS — Takririn dikkate alınmasını oyunuzda arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Takrir reddedilmiştir.

Maddeyi oyunuzda arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Göçmen veya mülteci kabulüne mâni haller

MADDE 3. — Aşağıda yazılı mâni halleri bulunan kimseler, iskânlı veya serbest göçmen muamelesine tâbi tutulamazlar.

a) İkinci maddenin üçüncü fıkrası dışında kalanlar;

b) Casuslar, anarşistler ve Türkiye Cumhuriyeti ideolojisine aykırı fikir taşıyanlar;

c) Çingeneler, Türk vatandaşlığından iskat veya haklarında sınır dışı kararı alınmış olanlar.

Bu gibi mâni halleri Türkiye'ye kabullerinden veya iskânlarından veyahut nüfusa tescillerinden itibaren beş yıla kadar tahakkuk edenlerin, iskânlı veya serbest göçmenlik sıfatları kalır ve haklarında Dahiliye Vekâletince yabancı muamelesi tatbik olunur.

REİS — Madde üzerinde söz istiyen var mı? **Buyurunuz.**

MEHMET DAİM SÜALP (Siird) — Bir kelimeye temas etmek istiyorum; birinci fıkranın son kelimesi; «tâbi tutulamazlar.» diyor. Tutulamazlar yerine «tâbi tutulmazlar.» olduğu takdirde kanun tâbirince daha uygun düşer. Bunun bu şekilde kabulünü rica ediyorum.

MUVAKKAT ENCÜMEN REİSİ REFET AKSOY (Ordu) — İştirak ediyoruz efendim.

REİS — Encümen filhal iştirak etmektedir. Bu madde üzerinde başka söz de istiyen olmadığına göre maddeyi bu değişiklikle oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Göçmen pasaportlarının vizesi

MADDE 4. — Iskânlı veya serbest göçmenler; Dahiliye, Hariciye, Sıhhat ve İctimai Muavenet vekâletleriyle Toprak ve Iskân İşleri Umum Müdürlüğünce müştereken tesbit edilen esaslara uygun olarak konsolosluklarımızın, seyahati mutazammın bir vesika üzerine verecekleri (Iskânlı göçmen) veya (Serbest göçmen) vizesiyle Türkiye'ye gelirler.

REİS — Madde hakkında söz istiyen var mı efendim? Maddeyi oyunza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir, efendim.

Göçmen kâğıdı, tâbiyet beyannamesi, vatandaşlığa kabul

MADDE 5. — Iskânlı veya serbest göçmenler; sınırlarımızdan girdikleri veya ilk sevk

oldukları mahallin en büyük mülkiye âmirliğince mâni halleri bulunmadığı tesbit olunduktan, parmak izleriyle fotoğrafları alındıktan, kendilerine soyadı seçtirildikten sonra aile itibariyle tâbiyet beyannamesi imzalamaya davet olunurlar. Aile birliğine dâhil olmayanlar şahsan muameleye tâbi tutulurlar.

Tâbiyet beyannamesi imzalıyanlara, defteri mahsuslarına kayıtları yapılarak kendilerine nüfus hüviyet cüzdanı yerine kaim olmak üzere (iskânlı göçmen) veya (serbest göçmen) meşruhatını havi fotoğrafı (göçmen kâğıdı) verilir.

Dahiliye Vekâletince ilticaları kabul edildiği Toprak ve Iskân İşleri Umum Müdürlüğüne yazı ile bildirilen mülteciler; tâbiyet beyannamesi imzalamaya ve mukabilinde (göçmen kâğıdı) almaya davet olunurlar. Bu takdirde bunlar hakkında da yukardaki fıkra hükümlerine göre muamele yapılır.

Tâbiyet beyannamesi imzalamaya davet olunan göçmen ve mültecilerden, tebligat tarihinden itibaren (10) gün içinde beyannamelerini imzalamayanlarla, mâni halleri olduğu anlaşılanlar;

Göçmenlik sıfatını kaybederler ve geldikleri yerlere çevrilirler. Geldikleri yerlere iadeleleri mümkün olmayanlar hakkında da pasaport ve yabancıların Türkiye'de ikamet ve seyahatleri hakkındaki Kanun hükümleri tatbik olunur.

Bu kanuna göre tâbiyet beyannamesi imzalıyan kimseler İcra Vekilleri Heyeti kararıyle vatandaşlığa alınır. Veli veya vasisi olmayan küçükler yaşlarına bakılmaksızın vatandaşlığa geçirilirler.

REİS — Madde hakkında söz istiyen var mı efendim? Maddeyi oyunza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Iskân yerinde oturma mecburiyeti

MADDE 6. — Bu kanun hükümlerine göre iskân edilecekler, tertibedildikleri yerlere gitmeye ve bu yerlerde ticaret, seyahat, misafirlik maksadiyle veya sıhhi zaruretlerle infikâk sebepleri haricinde 10 yıl müddetle oturmaya mecburdurlar. Bu mecburiyeti yerine getirmeyenlerle mürettep mahallerinden devamlı şekilde izinsiz olarak ayrılanlar iskân ve bilûmum muafiyet haklarını kaybederler.

Bunlardan iskân edilmiş olanlarla mâni sebeplerin sübutu halinde iskânlı göçmen sıfatını kaybedenlere; iskân yoluyla verilmiş bulunan her nevi gayrimenkuller hiçbir hükme hacet kalmaksızın istirdat ve tapuca müseccel bulunanların kayıtları, Toprak ve İskân İşleri Umum Müdürlüğünün yazılı emriyle iptal edilmek suretiyle Hazine adına çevrilerek mezkûr Umum Müdürlük emrinde kalır.

Verilen krediler ile alât ve vasıta bedelleri, T. C. Ziraat Bankasıncı 6183 sayılı Kanun hükümlerine göre takip ve tahsil olunur.

Toprak ve İskân İşleri Umum Müdürlüğünce görülecek lüzum ve zaruret üzerine iskân edilenlerin mürettep yerleri ancak katî iskânlarından önce değiştirilebilir.

REİS — Encümen.

MUVAKKAT ENCÜMEN M. M. REŞAT AKŞEMSETTİNOĞLU (Bolu) — Muhterem arkadaşlarım, maddenin basılmasında bir yanlışlık olmuştur. Maddenin şu şekilde oya konulmasını arz ve teklif ediyoruz.

«Madde 6. — Bu kanun hükümlerine göre iskân edilecekler tertibedildikleri yerlere gitmeye ve bu yerlerde 10 yıl müddetle oturmaya mecburdurlar.

Bu mecburiyeti yerine getirmiyenlerle mürettep mahallerinden ticaret, misafirlik maksadı veya sıhhi zaruretle infikâk sebepleri hariç izinsiz olarak ayrılanlar iskân, bilûmum muafiyet haklarını kaybederler.»

Burada ticaret, seyahat, misafirlik maksadı veya sıhhi zaruretle infikâk sebepleri haricinde ayrılanların izin almaları zaruri kılınmıştır.

REİS — Başka söz isteyen var mı?

İZZET AKÇAL (Rize) — Efendim, komisyonun raporunu anlıyamadık. «Devamlı şekilde kelimelerini mi çıkarmak istiyorlar, lütfen tavzih etsinler.

REİS — Encümen.

MUVAKKAT ENCÜMEN M. M. REŞAT AKŞEMSETTİNOĞLU (Bolu) — Efendim, bir takdim tehir meselesi mevzuubahistir. Biraz evvel okuduğum kısmın buraya konması lâzımdır.

İZZET AKÇAL (Devamla) — Efendim, onu anladık. Yalnız «devamlı şekilde» hususu çıkarıyor mu? Bunu anlamak istiyoruz.

MUVAKKAT ENCÜMEN M. M. REŞAT AKŞEMSETTİNOĞLU (Devamla) — Çıkıyor, efendim. Ve «mürettep mahallerinden izinsiz olarak ayrılanlar» diye devam ediyor.

İZZET AKÇAL (Rize) — Şu halde muvakkat sebeplerle veya iş sebepleriyle ayrılanlar hakkındaki hüküm ne olacaktır?

MUVAKKAT ENCÜMEN M. M. REŞAT AKŞEMSETTİNOĞLU (Bolu) — Bu madde hükmüne göre onların muafiyet hakları devam edecektir. Tertip mahallerini yukardaki sebeplerle izin almadan terk edenler muafiyet haklarını kaybedeceklerdir.

İZZET AKÇAL (Rize) — Söz istiyorum.

REİS — Buyurun.

İZZET AKÇAL (Rize) — Komisyonun yeni getirdiği maddenin birçok zorluklara, yanlış anlayışa ve vatandaşların lüzumsuz yere tedirgin edilmesine mahal vereceği kanaatindeyim. Her hangi bir sebeple, çocuğunun askerde bulunması sebebiyle veya mektepte bulunması sebebiyle muvakkaten ayrılmış bulunan ve bu ayrılıkları bir iki sene devam eden şahısları birtakım haklarından mahrum etmek yoluna gitmeye hakkımız yoktur. Komisyonun verdiği izahata şahsan kail bulunanlardan değilim. Maddeyi tam olarak tekrar izah buyurlurlarsa ben ve arkadaşlarımız meseleye daha iyi nüfuz edebiliriz. Şimdiki halde rey verecek derecede yeni getirilen metni anlamış değilim.

REİS — Mehmet Daim Süalp.

MEHMET DAİM SÜALP (Süred) — Efendim, komisyon sözcüsü arkadaşımız metni okuduktan sonra (devamlı) kelimesinden sonra (ticaret, seyahat, misafirlik maksadıyla veya sıhhi zaruretle) dedikten sonra (bunların dışında izinsiz olarak devamlı ayrılanlar iskân ve bilûmum muafiyet haklarını kaybederler.) Şimdi (devamlı) dan sonra bu saydıkları, okudukları kelimeleri ilâve edecek olursak, (devamlı) kelimesi hepsine şaim olacaktır. Şimdi devamlı misafirlik, devamlı seyahat, devamlı diğer kelimeler... Hiçbir misafirlik devamlı olmaz, hiçbir seyahat devamlı olmaz. Binaenaleyh, bu devamlı kelimesinden sonra, konulması arzu edilen kelimeler konuşsa, mâna değişir. Onun için metni yazmalı ve yazılmış olan şeklini okumalı. Daha iyi anlaşılır.

REİS — Hidayet Aydın.

HİDAYET AYDINER (Konya) — Efendim, metinde teşevvüş vardır, tereddüdü mucip noktalar vardır. Meselâ, ticareti istisna ediyorlar. Bir muhacir bir köye iskân edildi ve farz edelim ki, İstanbul'da da bir mağaza açtı. Ticaret istisnasını koyarsak, hem köydeki arazinin mutasarrıfı olacak, hem de İstanbul'da ticaret yapabilecektir. Metinler ticaret kastı ile ayrılacak olanların elinden arazinin nezini mümkün kılmamaktadır. Teşevvüş vardır, metni açık hale getirsinler, o zaman üzerinde münakaşa yapılm.

REİS — Müfit Erkuyumcu.

MÜFİT ERKUYUMCU (Bursa) — Muhterem arkadaşlar, komisyon sözcüsünün okuduğu metinden bir şey anlaşılmamaktadır. Madde bu şekilde müşevveş bir vaziyet arz ediyor. Ben de benden evvel konuşan arkadaşlarıma iştirak ederek komisyonun bu tadilâtle ne yapmak istediğini, hangi gayeyi elde etmek istediğini izah etmesini ve metnini de sarıh şekilde okuyarak zapta geçirmesini istiyorum. Ondan sonra fikirlerimizi arz ederiz.

REİS — Encümen.

MUVAKKAT ENCÜMEN M. M. REŞAT AKŞEMSETTİNOĞLU (Bolu) — Muhterem arkadaşlarım, bu madde ile iskân yerlerinde oturmak mecburiyeti vaz'edilmiştir. Eğer bu iskân edilen kimseler on yıl müddetle o yerde oturmazlarsa, ellerinde bulunan mallar alınmakta ve önceden vaz'edilen birtakım muafiyetler de kaldırılmaktadır. Ancak her hangi bir sebeple, izin almadan, ticaret, seyahat, misafirlik gibi sebeplerle o mahalli terk etmiş ise acaba bu on yıl oturmak mecburiyetine dâhil midir, değil midir diye tatbikatçılar tarafından tereddüde düşülmemek için böyle bir hüküm koyduk ve ticaret, seyahat, misafirlik gibi maksatlarla muvakkaten ayrılmış kimselerin bu muafiyetten faydalanmaya devam edecekleri esasını vaz'ettik. Burada anlaşılmyan bir nokta yok kanaatindeyim. Diyoruz ki, bu kanun hükümlerine göre iskân edilecekler, tertibedildikleri yerlere gitmeye ve bu yerlerde 10 yıl müddetle oturmaya mecburdurlar. Bu mecburiyeti yerine getirmiyenlerle mürettep mahallerinden ticaret, seyahat, misafirlik maksadiyle veya sıhhi zaruretlerle infikâk sebepleri haricinde izinsiz olarak ayrılanlar iskân ve bilûmum muafiyet haklarını kaybederler.

REİS — Bir sual var, buyurun Hidayet Bey. **HİDAYET AYDINER (Konya)** — Verdiğiniz misalde Balıkesir'in falan yerine bir muhacir gönderildi. Ben İstanbul'da ticaret yapacağım diye ısrar ediyor. Bir ticarethane açmak istiyor. Daimî kaydını kaldırdılar, madde istisna ediyor. Kemafissabık Balıkesir'deki arazimden de istifade edeceğim, diyor.

MUVAKKAT ENCÜMEN M. M. REŞAT AKŞEMSETTİNOĞLU (Bolu) — Seyahat, ticaret, misafirlik maksadiyle gitmiş olması bir kimsenin bu haklarının kaybına sebeb olmaz ama devamlı şekilde oraya gitmişse o hakkını kaybetmiştir. Muvakkat şekilde gitmekle devamlı şekilde gitmek arasında fark vardır.

HİDAYET AYDINER (Konya) — Devamlı gitmeyi niye kaldırdınız? İstanbul'da ticarethane açtı, Balıkesir'deki arazisinden de devamlı şekilde istifade ediyor.

REŞAT AKŞEMSETTİNOĞLU (Bolu) — «Devamlı şekilde» cümlesi içinde mündemiçtir. Bir takdim tehir vardır.

İZZET AKÇAL (Rize) — Metni aynen mi kabul ediyorsunuz?

MUVAKKAT ENCÜMEN M. M. REŞAT AKŞEMSETTİNOĞLU (Devamla) — Bir takdim tehir vardır.

REİS — Hidayet Bey; sualiniz uzun sürdü. Söz almak suretiyle izah ediniz.

MUVAKKAT ENCÜMEN M. M. REŞAT AKŞEMSETTİNOĞLU (Devamla) — Buna devamlı şekilde ticaret, seyahat ve misafirlik maksadının istihdaf ettiği gaye devamlılık olmayıp izne de tâbi bulunmamasıdır.

İZZET AKÇAL (Devamla) — Mutlaka izin mi alacak?

MUVAKKAT ENCÜMEN M. M. REŞAT AKŞEMSETTİNOĞLU (Devamla) — Mutlaka izin almak mecburiyetindedir.

REİS — Refet Aksoy.

MUVAKKAT ENCÜMEN REİSİ REFET AKSOY (Ordu) — Muhterem arkadaşlar, bu maddenin biraz vuzuha varabilmesi için bendeniz maddeyi esash bir surette müsaadenizle izah edeceğim. Her hangi bir mahalle, gerek serbest olarak, gerek göçmen ve gerekse mülteci olarak yerleştirilmiş bir kimse kendisine tahsis edilen mahalde on sene oturmak mecburiyetindedir. Yani on sene kendisine tahsis edilen bir gayri-

menkulü mülkiyetinde tutacaktır. Eğer 10 sene müddet içinde, bir mazerete istinadetmeden, kalıp başka bir mahalle giderse onun elinden arazi, ev, dükkân, her ne verilmişse alınacaktır.

Bu hükmü buraya koymaktaki maksadımız nedir? Sebep şu : İskâna tâbi tutulup memleketin muhtelif yerlerine yerleştirilmiş kimseler kendilerine tahsis edilmiş olan gayrimenkulü satıp başka yerlere yerleşiyorlar ve bu suretle Hükümetin iskân politikasının müstakar bir halde tutulmasına imkân olmuyor. Bu hüküm arzu edilen bu istikrarı temin maksadiyle konmaktadır.

Şimdi arkadaşlarımızın tereddüt ettikleri noktayı arz edeyim. Bir adama bir ev yahut bir çiftlik verilmiştir. Bu adam kalkmış ticaret maksadiyle İstanbul'a yerleşmiş orada icrayı ticaret etmekte ve çiftliği ile de alâkasını kesmemektedir. Fakat hiçbir suretle gidip devamlı olarak çiftlikte kalmıyor ve müstemirren İstanbul'da oturuyor. İşte bu gibi adamların elinden bu hak alınacaktır. Sıhhi mazerete mebni kalkmış gitmiş, bu, muafiyet temin ediyor. O mazereti mündefi oluncaya kadar o hakkı baki kalıyor. Çocuğunu tahsile götürmüş, kalıyor, kendisi 10 sene zarfında orasını terk etmiyor. Terk edenler hakkında bu hüküm caridir.

Şimdi, arkadaşımızın tereddütlerini izale için bu maddeyi esas itibariyle bir daha okuyayım. Tahmin ediyorum ki, tereddütleri zail olacaktır.

«Madde 6. — Bu kanun hükümlerine göre iskân edilecekler, tertibedildikleri yerlere gitmeye ve bu yerlerde ticaret, seyahat, misafirlik maksadiyle veya sıhhi zaruretlerle infikâk sebepleri haricinde 10 yıl müddetle oturmaya mecburdurlar. Bu mecburiyeti yerine getirmiyenlerle, mürettep mahallerinden devamlı şekilde izinsiz olarak ayrılanlar iskân ve bilûmum muafiyet haklarını kaybedeler.»

Bu madde bu şekilde kabul buyurulduğu takdirde tereddütleriniz baştan aşağı zail oluyor. Esasen bu mecburiyet, gelişigüzel kendilerine tahsis edilen yerleri satıp gitmemeleri için, konulmuştur. Hükümet, madem ki, bir fedakârlık yapıyor, orada oturmak mecburiyetindedir.

REİS — Burhanettin Onat.

BURHANETTİN ONAT (Antalya) — Muhterem arkadaşlar, bu maddenin şimdiki metni belki bâzı ufak tefek iltibaslarla mahal verebilir. Fakat maddenin ilk metni hakikaten kor-

kunçtu arkadaşlar. Bir göçmen yahut iskâna tâbi tutulan her hangi bir şahıs bir yerde iskân ediliyor, sen burada 10 sene oturacaksın deniyor ve iskân edildiği yerden devamlı şekilde ayrıldığı takdirde bütün haklarını kaybediyor. İlk metin bu idi.

Düşündüm, bu şahıs bulunduğu yerde bir ticarethane açtı, mal getirecektir. Fakat İstanbul'dan, İzmir'den, Ankara'dan mal alıp dönmek için yerinden ayrıldığı anda hakkını kaybetmiş olacaktır. Yahut gelen yakın akraba göçmenlerden birisi Sivas'a, diğeri Balıkesir'e veya aynı ailenin bir kısmı Sivas'a, bir kısmı Balıkesir'e iskân edilmiştir. Balıkesir'deki kıza doğurmak üzeredir, oradaki anası duramayacaktır, babası duramayacaktır, kızının yanına gidecektir. Bir iki ay kızının yanında kaldı mı hakkını kaybedecektir. İnsandır, hastalanır, tüberküloz olur, bir sene, iki sene sanatoryumda kalması icabeder, bu takdirde hakkını kaybetmiş olacaktır. Bu düşünceler neticesi olarak ticaret, seyahat ve sıhhi sebepler dolayısıyla izin alınarak vâkı olan ayrılmaların bu muafiyetlerden mahrumiyete sebebiyet vermemesi için bendeniz bu ilâveyi teklif ettim. Komisyon arkadaşlarımız da lütfettiler, kabul buyurdular. Eğer her hangi bir iltibasa sebebiyet veriyorsa arkadaşlarımız daha iyi bir metin getirsinler. Elverir ki bu arz ettiğim hususlar temin edilmiş olsun. Aksi takdirde bu iskân değil, mahkûmiyet olur, menfa olur arkadaşlar.

REİS — İzzet Akçal.

İZZET AKÇAL (Rize) — Komisyonea düzenlenen 6 ncı madde hükmünün Umumi Heyet müzakeresi sırasında komisyonun metinden ayrılması sebebini anlamak biraz güç bulunmaktadır. Doğrusu ben bunun pek inçeliğine hâlâ vâkıf olamadım. Ancak benim anladığım şu : Bir yere gidecek mi, seyahat edecek mi, tedavi için veya ticaret için bir yere gidecek mi mutlaka izin alacak. Eğer bu böyle ise bir zulümdür. Göçmeni bir yere yerleştireceğiz; arazi vereceğiz, çift çubuk vereceğiz, bağ bahçe vereceğiz ve bunları işliyecek. İstihsalini satmak için eğer kendisinde bir fikri iktisadi varsa, oturduğu yerde yani ikametgâhı bulunan, kanuni tâbirle ikametgâhı olan mahalle yerleşecek, vilâyet merkezinde, kaza merkezinde bir dükkân açacak, devamlı olarak orada oturacak-

tır. Fakat verilen araziye de işliyecek ve getirdiği yenilikleri de oraya sokacaktır. Ailece biraz daha refah, biraz daha genlik içinde esaslı bir teşebbüsü ele alacak. Şimdi biz buna diyeceğiz ki, hayır başka bir yere izinsiz gidemezsin, eğer gidersen biz senin elinden, mahkeme hükmüne lüzum olmaksızın Umum Müdürlüğün bir tezkeresi ile ve tapuda meşruhat verilmek suretiyle verdiğimiz araziye, çifti çubuğu elinden alacağız. Böyle bir şey olamaz arkadaşlar. Çünkü biz bunlara gayrimenkulleri bedava vermiyoruz, borçlandırarak veriyoruz, kanunun espri de budur. Ne diye alıyoruz, ne diye her defasında izin almak mecburiyetine tâbi tutuyoruz? Eğer her hangi bir arkadaşımız izinle yapılan bir muamele yaptırmışsa izin almanın zorluklarını çok iyi bilir. Bu itibarla ben bunu komisyondaki arkadaşlarım gibi düşünmüyorum. Evvelki metin tamamıyla yerindedir. Bu kanuna göre iskân edilecek olanlar tertiplendikleri yerlere gitmeye, on yıl müddetle buralarda oturmaya mecburdurlar, hükmü vaz'edilmiştir. Ancak bu, maddenin içindedir, sonuna alınması, içinde bulunmasından daha iyi olacağı kanaatindeyim, bu yerlerde müsaferet maksadiyle veya sıhhi zaruretlerle, infikâk sebepleri hariçtir, yani izinsiz infikâk edebilecekler buralardan. Şahıs yerleştirdiğimiz mahal onun ikametgâhı mahallidir. Oradan izinsiz ve gösterilen sebeplerle ki, bunlar müebir sebeplerdir, bu sebeplerle şahıs izinsiz ayrılabilmelidir. Ama şahıs tamamıyla ayrılmış, Bahkesir'in bir köyüne veya meselâ Karacabey'in Demirei köyüne iskân etmişiz, şahıs beğenmemiş, bırakmış orasını İstanbul'a gitmiş bir dükkân açmış, ikametgâhını oraya nakletmiş, elbette ki, bunun elinden verdiğimiz arazi ve evi, verdiğimiz kıymetlerle geri almamız lâzımdır. Demek ki; bu geçinecek yolu bulmuştur, ama hem arazi işletiyor hem de ticarethane açmış, bunun elinden ne diye alalım. Bunun asıl ikametgâhı araziye verdiğimiz yerdir. Bundan niçin alalım? Benim kanaatime göre madde metni gayet güzeldir. Hükümet metnine de uygundur. Bu metnin aynen kabulünü ve komisyonun tadil teklifini geri almasını rica ederim.

REİS — Hidayet Aydın.

HİDAYET AYDINER (Konya) — Efendim, bu maddede za'fı telif var. Eğer her çıkışta izin almak zarureti varsa hiç olmazsa 3 - 5 veya

6 aya tâbidir diye bir hüküm koymalıyız. Yoksa her çıkışta izin almak gibi müşkül bir vaziyet hâsıl olur.

Refet Beyin izahı dediğim hususa götürmektedir. Filân filân köye bir muhacir iskân edilmiştir, o muhacir geldi İstanbul'da muazzam bir ticarethane açtı, arazi ile alâkasını kesti mi hakkını kaybeder. Türkiye'de arazisi olan orası ile alâkasını keser mi? Kiraya verir, yahut ortakçıya verir. O halde bu bapta tahdit hükmünü koymakta bir mâna kalmaz. O vatandaş iskân edildiği yeri bırakır, İstanbul'a gider, fakat orası ile alâkası bakidir. Arazisinin mahsulünü getirir, yahut kiraya verir, alâkasını kesmez. Alâkasını kesmek istîğna demektir. Türkiye'de böyle malından ve bilhassa gayrimenkulünü tamamen terk ederek istîğna edecek kimse yoktur. Mühim olan, bu noktadır. Bir muhacire toprak veriyoruz, gel burayı işlet diyoruz o da; «Nasıl olsa burası benim cebimde, burayı bırakıp İstanbul'a gideceğim.» diye düşünüyor. Yerli ahali toprağa muhtaç iken, muhacir, kendisine verilen toprakta oturmuyor da geliyor İstanbul'da oturmak istiyor diye kabul ve telâkki edersek birçok ihtilâflara sebebiyet vermiş olacağız. Bu sebeple bu maddenin encümeneye verilip yeniden tanzim edilmesini rica ediyorum arkadaşlar.

REİS — Encümen.

MUVAKKAT ENCÜMEN REİSİ REFET AKSOY (Ordu) — Efendim, gayet basit olan bir husus maalesef hukuk telâkkisi içerisinde mağşuş bir vaziyete getirildi. Buradaki kasdımız şudur : Hükümetin ihtiyar ettiği fedakârlığa mukabil, kendisine gayrimenkul tahsis edilen vatandaşın tahsis edilen gayrimenkule hiç değilse 10 sene müddetle sahibolması yerinde olur. Size bir misal vereyim, Yozgad mebusları bilirler, İskân Umum Müdürlüğü Bulgaristan'dan veya Romanya'dan gelen muhacirleri Yozgad'ın bir köyüne iskân etmiştir. Binalar yapılmış ve birçok masraflar ihtiyar edilmiştir. Fakat muhacirler bir ay bile orada kalmamışlar ve gitmişlerdir. Zannedirim binalar hâlâ bomboş bir vaziyette duruyor. Hükümetin ne kabahati vardır? Yozgad Fizan mıdır ki, orada oturmadılar. İşte buna mâni olmak maksadiyle bu hüküm konmuştur.

Kendisine tahsis edilmiş olan bir gayrimenkulden ticari veya sair hususi bir maksatla ve

ya misafireten ayrılıp başka yere gidebilir. Bunun haricinde gittiği takdirde..

İZZET AKÇAL (Rize) — Yani izin almadan gidebilir mi?

MUVAKKAT ENCÜMEN REİSİ REFET AKSOY (Devamla) — İsterseniz buna haber verme diyelim. İzin kelimesini kaldıralım. 10 sene sonra istediği gibi tasarruf etmek imkânına sahibolacaktır.

HÜSEYİN ORTAKCIOĞLU (Çorum) — Bir sual; (izin alır) deniyor. İzin alır dendiğine göre bir merci kendisine izin verecektir demektir. Yani izin vermezse bir vatandaş vatan parçasında sahibolduğu bir yerden diğer bir yere gidemeyecek demektir. Sanki aylıklı bir memur gibi, izin almak ne demek?.. Rica ederim.

MUVAKKAT ENCÜMEN REİSİ REFET AKSOY (Ordu) — Efendim encümenin (izin) kelimesi üzerinde ısrarı yoktur. Hukuki bakımdan bir tezat teşkil ediyorsa, mesele yok, çıkarılır. Misafirlik ve seyahat kelimeleri aynen kalır.

İzin, kelimesinde ısrarımız yoktur.

REİS — Ercüment Damalı.

ERCÜMENT DAMALI (Sivas) — Muhterem arkadaşlar, maddenin bu şekli ile kabulü yine birtakım ihtilâtlara mahal verecektir. Malûmu ihsanımız öteden beri tatbik edilmekte olan bu madde, birçok karışıklıkları mucibolmuştu. Bu düzeltilsin, maksat daha iyi tahakkuk etsin diye yeni teklifler gelmektedir. Maksadı tahakkuka uğraşırken, daha ziyade işi karıştırıyoruz, gibi geliyor bana. İskân hakkı tanıyoruz, bu güzel bir şey. Buna bir müeyyide de koymuşuz. Bu işle müstahakkım alâkasını kesmemek, onun devamlı çalışarak, bundan sonra da geçimini sağlamak mecburiyetinde kalması lâzımdır. Güzel bir şey. Bu itibarla diyoruz ki; sen 10 sene müddetle oradan ayrılmıyacaksın, o işte çalışacaksın, sana verilen gayrimenkul malları kullanacaksın, hepsi güzel. Ama tahakkuk ettirmek istediğiniz maksat nedir? Tahakkuk ettirmek istediğiniz maksat hiç şüphesiz o vatandaş, o aileyi her şeyden evvel bir geçim mevzuu ile karşılaştırmak, geçimini temin etmektir. Eğer şartlar müsait giderse on senenin hitamından evvel de o aile reisi başka bir işle meşgul olmak hakkını nefsinde taşımalıdır. Bundan daha tabii bir şey olamaz. Kendisine verilen gayrimenkulü, yahut da menkul malları ne olacaktır; hakkı

ne olacaktır? Bu hak üzerinde bu kadar kısıkanç olmaya lüzum yoktur. Benden evvel konuşan arkadaşım söyledi; gayrimenkulü yahut kazanılmış her hangi bir hakkını bırakıp da başka bir yere gidip çalışmak için insanın hakikaten menfaatlerini takibedemeyecek kadar anormal olması lâzımdır. Kendisinde mevcut bir hakkı şu veya bu sebeple yine kullanır; yine orada oturur. Realite budur. Muvakkaten ayrılmalara şu maksatla bu maksatla seyahat, misafirlik ve saire diye tadad etmek gayet tehlikelidir.

Biz bunlarla ne aramak istiyoruz? Aradaki ittisali hukukiye kesmemek istiyoruz.

Yine biz burada Medeni Kanunun izah ettiği (ikâmetgâh) tâbirini de ele alıyoruz. Medeni Kanun ikâmetgâh meselesini halletmiştir. Bir kimsenin 10 yıl müddetle orasını ikâmetgâh edinmesi meselesi, maksadı kısmen halleder.

Bir kimse ayrılacak. Kalkıyor izin istiyor, ilgili makama haber veriyor. Sen vaktiyle iskân edilmişsin, olmaz deniyor. Bir vatandaşın çok serbest olarak kullanması gereken tasarrufunu ifa ederken, sana mal verdik diye ondan âdeta mukabilini istemeye hakkımız yoktur. Bu işlerle ilgilileri de meşgul etmeye lüzum yoktur. Bu vatandaş 10 sene orada durmaya mecburdur. Bir kimse ancak çok zaruri bir işi dolayısıyla muvakkaten ikâmetgâhını terkeder. Akli selim bunun aksini kabul etmez. Asıl mesele umumî hükümlerimiz, tecrübelerimiz bu işi halle kâfidir. Acaba bu ayrılık devamlı mıdır, değil midir?

Bayefendiler, «devamlı» tâbirini getiriyoruz. Kaç ayda? Beş ayda mı, üç ayda mı, üç senede mi? Tatbikatta nasıl kabul edeceğiz? Devamlılık unsurunda müddet nedir? Kanunu muallâkta bırakıyor. Bu tatbikatta bir hukuku hususiye prensibi vaz' ediyoruz. Bir vatandaş muayyen bir mevzuda çalışmaya sevk ediyoruz, mal - mülk veriyoruz. Çok defa bu bir hususi hukuk mevzuudur. Bunu bozacak olan hususi hukuku da kaldıracaktır. Bir umum müdürlüğün, bir bakanlığın görüşü ile bu bozulmamalıdır. Mal verdik, istediğimiz zaman alırız kanaati hâkim olmamalıdır. Bir bakanın, bir umum müdürün görüşüne göre üç aylık devamlı ayrılmışsa on senelik müddete ademiriyet vardır, binaenaleyh hakkını kaybetmiştir. Başka bir umum müdürün, başka bir otoritenin başka bir görüşü bulunabilir... Böyle şey olmaz arkadaşlar. Aynı

zamanda hukuk hususiye üzerinde yeni sistem getiriyoruz. Bu itibarla bunun en çıkar yolu kendisine bir serbesti verebilmektedir. (Devamlı) tâbiri karışık tâbirdir. Sıhhi sebep, ticaret kasdı, bilmem ne... Bunlar nereden çıkıyor. Böyle olacak dediğim zaman elhak evet dersiniz. Bu çok tuhaftır. Asla arzu etmediğimiz neticelerle karşılaşırız. Encümenenden rica ediyorum, en uygun şekli ile en uygun kelimeleri buraya koymak mecburiyetindedir. (Devamlılık, sıhhi sebep ve ticaret işleri) gibi kelimeler gayet tehlikeli şeylerdir. Bence Medeni Kanunun görüşü içinde bu madde espirisine uygun formül vardır. Bunu kullanmaları lâzımdır. Meselâ : ika-

metgâhını değiştirmek. Bu güzel bir tâbirdir ve Medeni Kanunumuza girmiş, alışılmış bir tâbirdir, ihtilâfa da meydan vermemektedir. Yahut (alâka veya ittisalini kesmek) bu tâbirlerden birini kullanalım. Fakat çok rica ederim, hududu ve şümulü belli olmıyan kelimelerle bunları ifade etmiyelim ve hudutlandırmıyalım, sonra ihtilâfa düşeriz.

REİS — Madde ile ilgili takrirler var. Yalnız Riyaset, şu anda, ekseriyetin mevcudolduğunu tereddütsüz görmektedir. Bu itibarla 4 Eylül Çarşamba günü saat 15 te toplanılmak üzere İnikadı kapatıyorum.

Kapanma saati : 16,23

6. — SUALLER VE CEVAPLAR

A — TAHRİRİ SUALLER VE CEVAPLARI

1. — *Sinob Mebusu Haşim Tari'nın, 1956 senesinde Gerze yangını, Eskişehir depremleri ve Lüleburgaz su baskınları dolayısıyla Amerika Birleşik Devletlerince yapılan aynı yardımın ne şekilde kullanıldığına dair sualine Devlet Vekili Emin Kalafat'ın tahriri cevabı (7/287)*

16. I. 1957

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine
Aşağıda arz ettiğim hususların Başvekil tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına delâletinizi saygılarımla rica ederim.

Sinob
Haşim Tari

1956 senesinde Gerze yangını, Eskişehir depremleri ve Lüleburgaz su baskınları gibi memleketimizin uğradığı elim felâketler karşısında dost Amerika Birleşik Devletlerince yapıldığına matbuat vasıtasıyla muttali olduğumuz 14 milyon dolârlık aynı yardımdan:

1. Yukarda arz ettiğim felâket bölgelerinden hangilerine ne miktar yardım ne şekilde yapılmıştır?

2. Bu yardımın tamamı kullanılmış mıdır? Kullanılmamışsa ne zaman kullanılacaktır?

3. Yardımın tamamı kullanılmamışsa ne zaman kullanılacaktır?

3. Yardımın tamamı kullanılmamışsa kullanılmıyışının sebepleri nelerdir?

T. C.

Devlet Vekâleti

28. VIII. 1957

Sayı : 7

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine
17. I. 1957 tarih ve 7-287-3768/16849 sayılı yazıları karşılığıdır:

1956 senesinde Gerze yangını, Eskişehir depremleri ve Lüleburgaz su baskınları dolayısıyla Amerika Birleşik Devletlerince yapılan aynı yardımın ne şekilde kullanıldığına dair Sinob Mebusu Haşim Tari'nın Sayın Başvekilimiz tarafından cevaplandırılması talebiyle Yüksek Makamlarına vermiş bulunduğu tahriri sual takririne ait cevap ilişik olarak sunulmuştur.

Gereğine müsaadelerinizi saygılarımla arz ederim.

Devlet Vekili
Emin Kalafat

Hükümetimizle Amerika Birleşik Devletleri Hükümetleri arasında varılan mutabakat neticesinde Türkiye Kızılay Cemiyetince yoksullara, hastalara ve fakir çocuklarla yardıma muhtaç talebelere dağıtılmak üzere 3 500 ton süt tozu, 2 515 ton tereyağı, 2 515 ton peynir ile, yangın, zelzele, sel felâketzedelerine tevzi edil-

mek üzere 1 000 ton un, ve 150 ton piring, Amerika Birleşik Devletleri tarafından zirai mahsul fazlası olarak 480 sayılı Âmme Kanununa müsteniden memleketimize hibe edilerek, 1956 senesi Ağustos ayı içinde muhtelif partiler halinde sevk edilmiştir.

13 396 000 dolâr tutarındaki gıda maddelerinden, 5 400 000 dolâr kıymetindeki 400 000 ton buğday Toprak Mahsulleri Ofisi namına sevk edilerek bu müesseseye verilmiş. Geriye kalan :

165 000 dolâr kıymetinde 1 000 ton buğday unu			
47 000 » »	150 »	Piring	
1 547 000 » »	3 500 »	Süt tozu	
3 722 000 » »	2 515 »	Tereyağı	
2 515 000 » »	2 515 »	Peynir de	

Türkiye Kızılay Cemiyetine verilerek, bu cemiyetçe zelzele ve sair felâket bölgeleriyle, muhtaç halka, hastalara ve yoksul talebeye plân dairesinde tevzi olunmuştur. Bu maddelerin navlun bedeli olarak tahakkuk eden 1 360 000 dolâr da Amerikan Hükümetince ödenmiştir.

Âfet bölgelerindeki muhtaç halka tevzi edilmek üzere gönderilen ve Kızılay Cemiyetine tevdi edilen 1 000 ton buğday unu ile 150 ton piring, memleketimize gelir gelmez felâket muntakalarına sevk edilmiştir. Hasar gören muntakalardaki ihtiyaç nispeti, nüfus, muhtaç sayısı ve hasar derecesi nazara alınarak bir plân dairesinde tesbit olunmuştur. Buna göre, Sinob vilâyeti emrine 40 ton un, 15 ton piring, Eskişehir'e 50 ton un, 20 ton piring, Tekirdağ vilâyeti emrine 40 ton un, 10 ton piring, Edirne vilâyeti emrine 40 ton un, 10 ton piring, Kırklareli vilâyetine 36 ton un, 10 ton piring, Bilecik vilâyetine 30 ton un, 15 ton piring gönderilmiştir. Bu sayılan vilâyetlerden başka 32 vilâyetimize daha ihtiyaçları nispetinde un ve piring sevk edilmiş, ihtiyat olarak Kızılay ambarlarında tefrik edilen 59 ton un ile 15 ton piring de bilâhara lüzum ettiği yerlere gönderilerek ihtiyaç vukunda sarf edilmiştir. Yardımlar, vilâyet merkezlerine, valilik emrine gönderilerek, onların tensip ve direktifleri dairesinde yapılmaktadır.

Süt tozu, tereyağı ve peynirlerin tevziine gelince : Yukarıda da arz edildiği gibi bu maddeler, memleketimizdeki hastalar, fakir çocuklar ve yardıma muhtaç talebelere tevzi edilmek üzere gönderilmiştir. Mühimce olan miktarlar

da esasen bu hususu teyid etmektedir. Bu itibarla Türkiye Kızılay Cemiyeti, gıda maddelerinin tevzi için bütün vilâyetlerin nüfus ve muhtaç halk, talebe ve hasta durumlarını tesbit ederek bir plân yapmış ve dağıtma işini, teberru şartına göre üç bölüme ayırarak ifa etmiştir.

A) Muhtaç halka yapılan tevziler : 1 690 ton süt tozu, 1 170 ton peynir, 1 170 ton tereyağı olmak üzere 66 vilâyete tefrik ve tevzi edilerek vilâyetler emrine gönderilmiş, münakale müşkülâtı sebebiyle tevziatı bitirilemeyen bir ilt vilâyetimiz hariç, bütün bölgelerde dağıtılmıştır.

B) Her tahsil kademesindeki muhtaç talebeye tevzi edilmek üzere 1 365 ton süt tozu, 1 000 ton peynir ve 1 000 ton tereyağ, Maarif Vekâleti emrine verilerek dağıtma işi bu vekâletçe yapılmıştır.

C) Sağlık müesseselerindeki muhtaç ve fakir hastalara tevzi edilmek üzere 445 ton süt, 345 ton peynir, 345 ton tereyağ Sıhhat ve İhtimai Muavenet Vekâleti emrine gönderilerek bu vekâletin direktifleri dairesinde hastalara ve hastanelere dağıtılmıştır.

Memleket çapındaki bu tevzi işi yanında felâket bölgelerine de bu maddelerden gönderilmiş bulunduğu tabiidir. Yine mahallî ihtiyaçlara göre yapılan bu tevzide, meselâ : Bilecik'e 11 ton süt tozu, 7 şer ton yağ ve peynir, Sinob vilâyetine 18 ton süt tozu, 14 er ton tereyağ ve peynir, Tekirdağ vilâyetine 18 ton süt tozu, 12 şer ton yağ ve peynir, Kırklareli vilâyetine 15 ton süt tozu, 10 ar ton yağ ve peynir gönderilmek suretiyle felâketzedelerin gıda ihtiyaçları bir dereceye kadar karşılanmıştır. İhtiyaten cemiyete bırakılan 90 ton süt tozu ile 48 er ton yağ ve peynirin de, bu tarihlerden sonraki felâketzedelerde ve lüzumlu bulunduğu yerlerde kullanıldığını belirtmek isteriz.

Bu husustaki tevzi listeleri eklidir.

İzah olunan bu sebeplerle, Amerika Birleşik Devletleri tarafından memleketimize gönderilen gıda maddeleri yukarıda yazılı olduğu şekilde tamamen tevzi edilmiş bulunmaktadır. İlk tevzilerden sonra cemiyet ambarlarında bir miktar ihtiyat ayırmaktaki isabet de son hâdiselerle teyid edilmiş bulunmaktadır.

Eki : Tevzi listeleri

Amerika'dan gelecek grda maddelerinden muhtaç halka ve küçük çocuklara yardım için tefrik edilen kısmının sevki ve tahsis tablosu

V i l â y e t i	Takribî olarak		Kilo olarak miktarı		
	Nüfus	Muhtaç sa.	Süt tozu	Tereyağ	Peynir
Adana	509 600	2 548	40 000	27 000	27 000
Adıyaman	152 107	760	12 000	8 000	8 000
Afyon	372 566	1 860	25 000	20 000	20 000
Ağrı	155 545	775	12 000	8 000	8 000
Amasya	163 494	815	13 000	8 000	8 000
Ankara	818 271	4 090	60 000	44 000	44 000
Antalya	312 102	1 560	25 000	16 000	16 000
Aydın	337 977	1 690	27 000	17 000	17 000
Balıkesir	563 100	2 815	45 000	30 000	30 000
Bilecik	136 844	684	11 000	7 000	7 000
Bingöl	97 225	486	7 000	7 000	7 000
Bitlis	88 422	442	7 000	7 000	7 000
Bolu	302 005	1 514	20 000	16 000	16 000
Burdur	136 359	681	11 000	7 000	7 000
Bursa	541 987	2 710	44 000	29 000	29 000
Çanakkale	288 813	1 444	23 000	15 000	15 000
Çankırı	218 289	1 091	17 000	11 000	11 000
Çoruh	174 511	873	14 000	10 000	10 000
Çorum	342 290	1 712	25 000	18 000	18 000
Denizli	340 010	1 700	25 000	18 000	18 000
Dişarbakır	294 618	1 473	20 000	16 000	16 000
Edirne	211 125	1 105	18 000	12 000	12 000
Elâzığ	212 400	1 062	15 000	11 000	11 000
Erzincan	197 460	987	16 000	10 000	10 000
Erzurum	461 673	2 308	30 000	24 000	24 000
Eskişehir	274 571	1 373	20 000	14 000	14 000
Gaziantep	328 082	1 640	25 000	17 000	17 000
Giresun	299 243	1 500	24 000	16 000	16 000
Gümüşane	203 474	1 018	15 000	10 000	10 000
Hakkâri	44 204	221	3 000	4 000	4 000
Hatay	296 277	1 481	20 000	16 000	16 000
İçel (Mersin)	317 853	1 589	25 000	16 000	16 000
İstanbul	1 179 666	5 898	90 000	63 000	63 000
İzmir	767 374	3 836	62 000	41 000	41 000
İsparta	186 152	930	16 000	10 000	10 000
Kars	409 138	2 045	30 000	22 000	22 000
Kastamonu	411 576	2 058	30 000	22 000	22 000
Kayseri	377 232	1 886	30 000	20 000	20 000
Kırklareli	192 333	961	15 000	10 000	10 000
Kocaeli (İzmit)	230 084	1 150	15 000	12 000	12 000
Konya	740 595	3 703	55 000	40 000	40 000
Kütahya	288 440	1 442	23 000	15 000	15 000
Malatya	329 279	1 646	22 000	17 000	17 000
Manisa	492 620	2 463	40 000	26 000	26 000

V i l â y e t i	Takribî olarak		Kilo olarak miktarı		
	Nüfus	Muhtaç sa.	Süt tozu	Tereyağ	Peynir
Maraş	288 631	1 443	20 000	15 000	15 000
Mardin	269 080	1 345	20 000	14 000	14 000
Muğla	240 704	1 203	18 000	12 000	12 000
Muş	107 306	536	8 000	8 000	8 000
Nevşehir	285 401	1 427	22 000	15 000	15 000
Niğde	255 319	1 276	20 000	13 000	13 000
Ordu	372 492	1 862	30 000	20 000	20 000
Rize	181 084	905	14 000	14 000	14 000
Samsun	475 953	2 380	38 000	25 000	25 000
Sakarya (Adapazarı)	244 632	1 223	16 000	13 000	13 000
Siird	158 838	794	12 000	10 000	10 000
Sinob	225 427	1 127	18 000	14 000	14 000
Sivas	540 412	2 702	44 000	29 000	29 000
Tekirdağ	222 916	1 115	18 000	12 000	12 000
Tokad	387 456	1 937	31 000	20 000	20 000
Trabzon	419 148	2 096	34 000	22 000	22 000
Tunceli	105 663	528	8 000	8 000	8 000
Urfa	295 734	1 478	24 000	16 000	16 000
Uşak	157 359	786	12 000	9 000	9 000
Van	145 803	729	11 000	10 000	10 000
Yozgad	323 506	1 617	26 000	17 000	17 000
Zonguldak	425 974	2 130	34 000	24 000	24 000
	20 936 524	104 664	1 600 000	1 125 000	1 125 000

Un ve piring tevzi listesi

	Un Ton	Piring Ton
Edirne	40	10
Kırklareli	36	10
Tekirdağ	40	10
Eskişehir	50	20
Bilecik	30	15
Sinob	40	15
Erzurum	30	15
Afyon	20	
Ordu	20	
Trabzon	25	
Giresun	20	
Rize	20	
Artvin	20	
Zonguldak	20	
Ankara	30	
Erzincan	20	10
Bingöl	10	
Muş	10	
Bursa	25	
Kütahya	15	
Balıkesir	25	
Kastamonu	20	
Konya	25	
Çankırı	20	
Sivas	20	
Tokad	20	
Samsun	20	
Amasya	15	
İsparta	20	
Burdur	20	
Diyarbakır	25	
İzmir	30	
Manisa	20	
Bolu	20	
Kars	20	
Kayseri	20	
	861	105
Adıyaman'a giden	20	10
İstanbul'a ayrılan	60	20
U. Merkez emrine kalan	59	15
	1 000	150

2. — Trabzon Mebusu Emrullah Nutku'nun, Samsun Demokrat Parti Teşkilâtı Eşya Piyangosu biletlerinin satılış şekline dair sualine Dahiliye Vekili Namık Gedik'in tahriri cevabı (7/310)

19. II. 1957

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisliğine
Aşağıdaki sorularımın Dahiliye Vekili tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına delâletinizi rica ederim.

Trabzon
Emrullah Nutku

1. Samsun Demokrat Parti Teşkilâtının çıkarmış olduğu eşya piyangosu biletlerinin Samsun Belediye Zabıta Âmiri tarafından ashabı mesalihe cebren satıldığı doğru mudur?

2. Samsun'dan mazot vesikası almak isteyen otomobil ve kamyon şoförlerine, 25 liralık biletlerden en az bir ve kamyonculara en az dört tane almadıkça, vesika verilmediği şikâyet edilmiştir. Bu husustan Vekâletiniz haberdar mıdır ve bunu yapanlar hakkında ne düşünülmektedir?

T. C.

Dahiliye Vekâleti

28. III. 1957

V. İd. G. M.

3. Ş. M.

Sayı: 23318/0-I,3297

Özü : Çıkarılan eşya piyango biletleri hakkında.

T. B. M. Meclisi Reisliğine

20. II. 1957 tarih ve Umumi Kâtiplik, Kanunlar Müdürlüğü 7-310/3917-17639 sayılı buyrukları karşılığıdır:

Samsun Demokrat Parti Teşkilâtının çıkarmış olduğu eşya piyangosu biletlerinin Samsun Belediye Zabıta Âmiri tarafından eshabı mesalihe cebren satıldığı, mazot vesikası almak isteyen otomobil ve kamyon şoförlerine 25 liralık biletlerden, en az bir ve kamyonculara en az dört tane almadıkça, vesika verilmediği hususunda Trabzon Mebusu Emrullah Nutku arkadaşım tarafından Yüksek Reisliklerine sunulup Vekâletimize intikal ettirilen 19. II. 1957 tarihli tahriri sual takriri üzerine işe Vekâletimizce el konularak tetkik ve tahkik ettirilmekte bulunmuştur.

Varılacak neticenin ayrıca bildirileceğini üstün saygılarımla arz ederim. Dahiliye Vekili
Namık Gedik

T. C.

Dahiliye Vekâleti

28 . VI . 1957

V. İd. G. M.

3. Ş. M.

Sayı : 23318/0-I,6604

Özü : Çıkarılan eşya piyango biletleri hakkında.

T. B. M. Meclisi Reisliğine

28 . III . 1957 tarih ve 3297 sayılı yazımıza ektir:

Samsun D. P. teşkilâtının çıkarmış olduğu eşya piyangosu biletlerinin Samsun Belediye zâbita âmiri tarafından eshabı mesalihe cebren satıldığı, mazot vesikası almak isteyen otomobil şoförlerine 25 liralık biletlerden, en az bir ve kamyonculara en az dört tane almadıkça vesika verilmediğinden bahsile Trabzon Mebusu Emrullah Nutku arkadaşımın, tarafımdan cevaplandırılması isteğiyle Yüksek Riyasetlerine sunulup Vekâletimize intikal ettirilen 19 . II . 1957 tarihli tahriri sual takririni üzerine hâdise, mahallinde mülkiye müfettişlerine tetkik ve tahkik ettirilmiştir.

Samsun D. P. teşkilâtı tarafından tâb ve satışa arz edilen eşya piyangosu biletlerinden her biri 25 liralık değil, ikişer buçuk liralık olduğu, bu biletlerin eshabı mesalihe zorla satıldığı ve bu meyanda mazot almak isteyen otomobil şoförlerine en az bir, kamyonculara en az dört adet bilet almadıkça vesika verilmediği hakkında her hangi bir delile ve müştekiye tesadüf edilmediği neticesine varılmıştır.

Keyfiyeti saygılarımla arz ederim.

Dahiliye Vekili
Namık Gedik

3. — Tokad Mebusu Hasan Kangal'ın 18.III. 1953 tarihinde Yenice'de vukubulan deprem dolayısıyla yapılan nakdî ve aynı yardımların miktarına dair sualine Nafia Vekili Etem Menderes'in tahriri cevabı (7/313)

14 . III . 1957

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisliğine

Ankara.

Aşağıdaki hususların yazılı olarak Başvekâl tarafından cevaplandırılmasına müsaade buyrulmasını saygı ile rica ederim.

Tokad
Hasan Kangal

1. 18 . III . 1953 akşamı Yenice'de vukubulan müessif deprem hâdisesi münasebetiyle gerek memleket dâhilinden, gerek yabancı memleketlerden yapılan nakdî teberru ile aynı teberruların cins ve miktarları nelerdir?

2. Nakdî teberrular mecmuundan ne kadarı Yenice zezelesinden zarar görmüş olan Çanakkalelilere, ne kadarı Gönen zelzelesinden zarar görmüş olan Balıkesirlilere tahsis olmuştur?

3. Depremden zarar görenlere yapılan yardımlardan sonra bakiye kalan para miktarı ne kadardır ve bu para halen nerededir?

4. Sağlanan aynı yardımdan ne kadarı tevzi edilmiştir? Bakiye kalan oluklu sac, kereste, kirmit, çivi ve saire ne kadardır? Ve halen bunlar nerede bulunmaktadır?

5. Hükümet ile Emlâk Kredi Bankası arasındaki anlaşmaya göre, depremden zarar gören vatandaşlara yaptırılan evlerden büyük tiplerin (6 000) küçük tiplerin (4 600) liraya malolması ve bunların bedellerinden (1 000) liranın Devlet tarafından teberru edilerek bakiyesinin 20 senede ve % 5 faizle ödenmesi icab ederken inşaatı mütaakıp büyük tiplerin (faiz hariç) 8 000 liraya, küçük tiplerin (faiz hariç) 6 141 liraya maledildiği doğru mudur?

Bu doğru ise maliyet fiyatlarının yükselmesi muvacehesinde Devlet tarafından teberru edilen 1 000 liranın artırılması düşünülmüş müdür?

T. C.

Nafia Vekâleti

12 . VIII . 1957

Hususi Kalem

Sayı : 662

T. B. M. Meclisi Reisliğine

Ankara

Başvekâlet Yüksek Makamına yazılan 19 . III . 1957 gün ve 7 - 313/3577 - 18170 sayılı yazıları karşılığıdır :

Yenice'de vukubulan zelzele dolayısıyla yapılan nakdî ve aynı yardımların miktarına dair Tokad Mebusu Hasan Kangal tarafından Yüksek Başvekâlete tevcih olunan tahriri sual takririne vekâletimizce hazırlanan cevap ilişik olarak sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Nafia Vekili
E. Menderes

1953 tarihinde Yenice'de vukubulan deprem dolayısıyla yapılan nakdi ve aynı yardımların miktarına dair Tokad Mebusu Hasan Kangal tarafından Y. Başvekâlete tevcih ve Y. Başvekâletçe Vekâletimiz tarafından cevaplandırılması tensibolunan tahriri sual tahriri aşağıda cevaplandırılmıştır :

1. 18 . III . 1953 tarihinde Çanakkale ve Balıkesir vilâyetleri dâhilinde vukua gelen deprem sebebiyle yurt içinden 3 879 004,49 lira ve yurt dışından da 182 770,28 lira ki, ceman 4 061 774,77 lira nakdi yardım ile :

12 450	aded battaniye
100	» çadır
6	Balya giyecek
5	Sandık erzak
96	» sıhhi malzeme
1 000	aded cebire
1 540	» kan plazması
10	» portatif ev

Çeşitli sülfamid ve antibiyotikler olmak üzere ceman (9) kalemede aynı teberru toplanmıştır.

2. Toplanan nakdi teberrülar aşağıda gösterildiği şekilde tevzi olunmuştur.

1. Balıkesir'e gönderilen	1 337 500	—
2. Çanakkale'ye »	1 442 500	—
3. T. Emlâk Kredi Bankasına	500 000	—
4. Bandırma'ya gönderilen	5 000	—
5. Burhaniye'ye »	13 400	—
6. Gönen'e »	11 000	—
7. Yardım malzemesi tutarı	427 791	14
8. Giyecek ve yiyecek nakliyesi	75 920	66
9. Sair masraflar	96 409	29

Yekûn 3 909 521 09

3. Depremden zarar görenlere yapılan nakdi yardımlardan sonra kalan 153 253,68 lira Nafia Vekâletinin Türkiye Kızılay Cemiyeti Umumi Merkezi Reisliği nezdindeki özel hesabında muhafaza edilmektedir.

4. Birinci maddede toplandığı bildirilen aynı yardımlar felâketzedelere tevzi edilmiş olup sıhhi malzemeden bir kısmı felâket bölgesindeki sıhhi tesislere verilmiş bakiyesi diğer felâketlerde kullanılmış, miatlı olan ilâçlar da hastanelere dağıtılmıştır.

Mevzu bahis deprem sebebiyle, Balıkesir ve Çanakkale vilâyetlerine vekâletimizce gönderi-

len oluklu sac, kereste, kiremit ve çivi gibi inşaat malzemesi ilk önce felâketzede vatandaşlara tevzi edilmiş olup tevziattan artan malzeme de köy okullarının yapımında kullanılmak üzere tamamen hususi muhasebeye devredilmiştir.

5. T. Emlâk Kredi Bankasının Yenice'de 300, Gönen'de ise 70 ev inşa ettirilmiş olup Yenice'dekilerin 106 sı 2 odalı ve 194 tanesi de 3 odalıdır. Gönen'dekilerin 22 si iki odalı 48 i ise 3 odalı olarak inşa edilmiştir.

Yenice'deki evlerden :

a) İki odalı küçük tipler	4 600	Liraya
b) 3 odalı büyük tipler	6 000	»

Gönen'deki evlerden :

c) İki odalı küçük tipler	4 900	»
d) 3 odalı büyük tipler	6 300	»

ihale edilmiştir.

Buna mukabil aynı evlerin satış bedelleri ise :

a) fıkrasındaki	5 860
b) »	7 860
c) »	5 730 - 6 025
d) »	7 250 - 7 765

Lira olarak tesbit edilmiş olup her tipin satış bedelleri ihale bedeline nazaran bir fazlalık göstermiştir. Bu farkların bir kısmı daha inşaata başlamadan evvel malûm olduğu halde miktarının tesbiti ancak inşaatın hitamında ve katî hesaplar neticesinde mümkün olabilmektedir. Bundan başka sarfiyatın borçlandırma tarihine kadar % 5 faize tâbi tutulması hususunda da işin bi-dayetinde alâkalı belediyeler ile T. Emlâk Kredi Bankası arasında mutabakata varılmıştır. İhale bedellerine tesir eden diğer bir hususu da birim fiyat esasına göre inşa ettirilen ve tamamen arazi vaziyetinden doğan temel ve su baskınlarındaki metraj artışlarıdır.

Bütün bunlara ilâveten inşaatın devamı sırasında görülen lüzuma binaen yapılan ilâvelerden husule gelen farkları tevli deden sebepler de bütün evlere şâmil olmak üzere şunlardır :

1. İnşaat sırasında vukua gelen çok şiddetli bir fırtına dolayısıyla evlerin saçakları kopmuş ve tadilen tekrar yapılması zarureti hâsıl olmuştur.

2. Hükümetimizin tensibi ile çimento fiyatları inşaatın devamı sırasında artırılmış ve bu yüzden mütaahhitlere çimento fiyat farklarının tediyesi icabetmiştir.

3. Gerek Yenice ve gerekse Gönen'de yapılan binalara ihtiyaç ve işin icabına göre:

- Mutfaklara tezgâh yapılması,
- Havalandırma bacalarının ilâvesi,
- Kapılara eşik demirleri konulması
- Doğramalara bezir yağı sürülmesi,
- Su basman kısımlarına çimentolu badana sürülmesi,

Gibi ilâvelerin yapılmasına zaruret hâsıl olmuştur.

Bütün bunlardan ayrı olarak da Gönen'deki evlere tazyikli su tesisatı yapılması neticesinde tesisat farkları, Yenice'deki evlerin etrafındaki çahların temizlenmesi bütün evlere banyo yeri ilâvesi ve büyük tiplere elektrik tesisatı yapılması bittabi maliyete müessir olmuştur.

İşin hitamında tesbit olunan satış bedelleri bidayette tahmin edilmiş olan bedellere nazaran, yukarıda izah edilen sebepler yüzünden bir yükselme arz etmiş olup bu hususta işin mahiyeti icabı bulunmaktadır.

Buna mukabil gerek bedellerdeki artış ve gerekse vatandaşın tediye gücü ve mâruz kaldığı müşkülât ve kayıplarını göz önünde bulunduran Hükümetimiz bidayette şahıs başına 1 000 lira olarak kabul ettiği hibe yardımını Gönen'de 2 000 ve Yenice'de 3 000 liraya ihlâğ etmek suretiyle felâketzede vatandaşların daha müsait şartlarla mesken sahibi olmasını temin etmiş bulunmaktadır.

4. — *Niğde Mebusu Sadettin Ertur'un, Türkiye ile yabancı devletler arasında münakit mukavelenamelerden hangilerinin temditli olarak meriyette olduğuna dair sualine Hariciye Vekâleti Vekili Etem Menderes'in tahriri cevabı (7/315)*

B. M. M. Yüksek Reisliğine

1. Türkiye ile yabancı devletler arasında münakit çeşitli ve muayyen süreli mukavelenamelerden hangileri temditli olarak meriyette?

2. Temdit kararlarının Resmî Gazetede neşrinde faide mülâhaza edilmekte midir?

Yukarıdaki sualerin Hariciye Vekili tarafından tahriri olarak cevaplandırılmasını saygılarımla rica ederim.

Niğde
Sadettin Ertur

T. C.

Hariciye Vekâleti
Protokol Dairesi Reisliği
Şube 177
H. No. 17604-43

5. VII. 1957

Türkiye Büyük Millet Meclisi Riyasetine

Kâtibi Umumilik, Kanunlar Müdürlüğü ifadesiyle alınan 8 Nisan 1957 tarihli ve 7-315/4030-1841 sayılı yazıları cevabıdır:

Türkiye ile yabancı devletler arasında münakit mukavelelerden hangilerinin temditli olarak halen mevkii meriyette bulduklarına dair Sayın Niğde Mebusu Sadettin Ertur tarafından sunulmuş olup Yüksek Riyasetlerince Vekâletime havale buyurulan yazılı sual takriri incelendi.

Sayın Ertur takririnin birinci maddesinde Türkiye ile yabancı devletler arasında şimdiye kadar akdedilmiş olan çeşitli ve muayyen süreli mukavelenamelerden hangilerinin temditli olarak meriyette bulduklarını sormaktadır.

Türkiye Cumhuriyetinin teşekkülünden bugüne kadar geçen 34 sene zarfında Hükümetimiz tarafından yabancı devletlerle siyasi, ticari ve kültürel sahalarda mütaaddit mukavelename akdedilmiştir. Bunların mahiyet ve bünyeleri itibariyle, meriyet ve temdit şekilleri ayrı ayrı şartlara tâbidir. Birçoklarına bilâhara açık veya gizli ekler ve protokoller ilâve edilmiş, bazıları tekrar gözden geçirilerek birtakım maddeleri tayedilmek suretiyle temdidedilmiş, bazıları bünyelerine uygun olarak kendiliklerinden zimnen uzatılmış addedilmiş veya meriyetten düşmüş, birçokları ise müruruzaman sebebiyle keenlemyekûn addolunmuştur.

Binaenaleyh bu mevzuda taadadî bir tasnif yapmak tatbikat bakımından imkânsız görülmektedir. Ancak, muayyen ve münferit bâzı mukavelenameler hakkında talebedilecek her hangi malûmatın takdimi kabildir.

Takririn ikinci maddesinde, temdit kararlarının resmî gazetede neşrinde fayda mülâhaza edilip edilmediği sorulmaktadır. Yukarıdaki izahattan anlaşılacağı üzere mukavelenamelerin ekseriyeti bünyeleri itibariyle kendiliklerinden zimnen temdidedilmiş addedilmektedir. Binaenaleyh bu nevi mukaveleler için temdit kararı mevzu bahis değildir. Temdidedilmeleri bir karara ilâhiyaç gösteren mukavelenamelerin temdit karar-

larının resmî gazetede neşrinde efkârı umumiye-
nin tenviri bakımından faydalı olacağı tabiidir.

Hariciye Vekâleti Vekili
E. Menderes

5. — *Elâzığ Mebusu Selâhattin Toker'in, Adıyaman ovasının sulanmasına, Diyarbakır, Elâzığ ve Adıyaman'da süne ile mücadele için ne gibi tedbirler alındığına, Adıyaman'ın imarı ve kalkınması hususlarında ne düşünüldüğüne, Adıyaman - Malatya yolunun ne zaman yapılacağına dair sualine Başvekil Adnan Menderes'in tahriri cevabı (7/319)*

10 Nisan 1957

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek
Reisliğine

Aşağıdaki sualimin Sayın Başvekil tarafın-
dan yazılı olarak cevaplandırılmasına tavassut-
larını saygı ile rica ederim.

Elâzığ
Selâhattin Toker

1. Adıyaman ovasının Göksu ile sulanması işi ne vakit intacedilecektir? Yapılmış olan vait üzerinden çok seneler geçmiş olmasına rağmen bir türlü bitirilemeyen bu iş halen hangi safhada bulunmaktadır?

2. Geçen yıl Diyarbakır, Elâzığ ve Adıyaman vilâyetleri dâhilinde süne mücadelesi çok kifayetsiz bir şekilde yapılmıştır. Bu bölgeleri geçen yıl perişan eden bu âfetten, çiftçileri bu yıl korumak için hükümet ne gibi müessir mücadele tedbirleri almıştır?

3. Hastası çok olan Adıyaman'da mevcud olan Trahom ve Millet hastanelerinde bulunmayan doktorların yerine ne vakit yenileri tâyin edilecektir? Yarı aç ve çıplak durumda çok fakiri bulunan Adıyaman merkezine hükümet bol miktarda bir içtimai yardım yapmayı düşünmekte midir?

4. Adıyaman, Malatya yolu ne zaman yapılacaktır? Çelikan kazasını da yola kavuşturacak olan bu kısa yolun ikmali ne zaman mümkün olacaktır?

5. Adıyaman'da Halk ve Emlâk Kredi bankalarının birer şubesini açmak suretiyle Adıyaman'ın küçük esnafı ile Adıyaman'ın imarı ve kalkınmasının düşünüldüğü düşünülmüştüğü?

T. C.

Başvekil

29. VIII. 1957

Kanunlar ve Kararlar
Tetkik Dairesi
Sayı : 77-519/2284

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine
12. IV. 1957 tarihli ve Umumi Kâtip Kanunlar Müdürlüğü 7-319/4056/18542 sayılı yazı karşılığidir.

Adıyaman ovasının sulanmasına, Diyarbakır, Elâzığ ve Adıyaman'da süne ile mücadele için ne gibi tedbirler alındığına, Adıyaman'ın imarı ve kalkınması hususlarında ne düşünüldüğüne, Adıyaman, Malatya yolunun ne zaman yapılacağına dair Elâzığ Mebusu Selâhattin Toker tarafından verilen tahriri sual takriri cevabının ilişik olarak sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Başvekil
A. Menderes

Elâzığ Mebusu Selâhattin Toker'in 10. IV. 1957 tarihli tahriri sual takririnin cevabıdır

1. Adıyaman ve Kâhta ovaları sulaması avan projeleri bu sene, katî projeleri 1958 yılında hazırlanacaktır.

2. Süne haşeresiyle tayyare ve el aletleriyle deneme mücadeleleri yapılmaktadır.

Bugüne kadar Diyarbakır Süne İstasyonunca yapılan süne çalışmaları mevzuunu tetkik etmek ve mütaakıp çalışmalar için bir plân ve program hazırlamak üzere Münih Enstitüsü Ordinaryüs Profesörü Zwölfer memleketimize celledilmiş ve gerekli tetkikata başlamış bulunmaktadır.

Bu yıl 2 250 ton ilâçla ve 21 tayyarelik bir eklele ilâçlama faaliyetine geçilmiştir.

Uçakla mücadele işlerini kontrol etmek ve gerekli tedbirleri almak üzere İCA grupundan Dr. Edward Millet adındaki mütehassis memleketimize getirilmiştir.

3. I - Adıyaman Devlet Hastanesiyle Trahom Hastanesindeki münhallerin mütehassısları bulunduğu anda tâyinleri yapılarak kapatılacağı tabiidir.

II - Fakir hastalar parasız olarak tedavi edilmektedir.

4. Adıyaman vilâyetinin Çelikhan kazası Çelikhan - Sürgü yolu ile Pazarek - Malatya Devlet yoluna bağlı bulunmaktadır.

5. I - Halen Adıyaman vilâyetinde Türkiye Emlâk Kredi Bankasının şubesi bulunmamakla beraber, mezkûr vilâyet bu bankanın Malatya şubesi plâsmanlarından istifade etmektedir. Mahallî iş hacmü müsait bir safhaya intikal edince adı geçen vilâyette de şube açılacaktır.

II - 1951 yılından bu yana Halk Bankası tarafından 37 vilâyet merkezinde şube açılmıştır. Banka faaliyetinin diğer vilâyetlere de teşmili için çalışılmaktadır.

6. — *Elâzığ Mebusu Selâhattin Toker'in, Besni kazası Trahom Hastanesine dört yıldır doktor tâyin edilmemesi, hidro - elektrik santrali ile hastanenin bitirilmemiş olması sebeplerine ve el tezgâhı ile çalışan halka ucuz iplik temini hususunda ne düşünüldüğüne dair suatine Başvekîl Adnan Menderes'in tahriri cevabı (7/320)*

13 . IV . 1957

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Aşağıdaki sualimin Sayın Başvekîl tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına tavassutlarımızı saygı ile rica ederim.

Elâzığ

Selâhattin Toker

1. Besni kazası Trahom Hastanesine, dört yıldır doktor tâyin edilmemiş ve yapılan müraعاتler de ilgili Bakanlıkça cevap dahi verilmemiştir. Buna sebep nedir? Ve doktor tâyini daha fazla geciktirilecek midir?

2. Besni'de yapılmakta olan hidro - elektrik santrali ile hastanenin dört yıldan beri bitirilmemiş olmaları neden ileri gelmektedir?

3. Yüzde seksen beşi el tezgâhı ile çalışan Besni halkına ipliğin bir paketinin 35 liraya, Sümerbank'a 29 liraya verilmesinin sebebi nedir?

Dokumaya zam olmadığına göre bu pahalı iplikle hayatlarını tezgâhla çalışarak kazanan vatandaşları sıkıttan kurtarmak için ucuz iplik vermeyi veya sair tedbirler almayı Hükümet düşünmekte midir?

T. C.

Başvekâlet

15 . VII . 1957

Kanunlar ve Kararlar

Tetkik Dairesi

Sayı : 77 - 523, 1971

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

16 . IV . 1957 tarihli ve 7 - 320/4070/18622 sayılı yazıya karşılıktır.

Besni kazası Trahom Hastanesinde çalışan doktorlar, Hidro - Elektrik santrali ve hastane inşaatı mevzuu ile el tezgâhı ile çalışan halka ucuz iplik temini hususunda ne düşünüldüğüne dair Elâzığ Mebusu Selâhattin Toker tarafından verilen tahriri sual tahriri cevabının ilişik olarak sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Başvekîl

A. Menderes

Elâzığ Mebusu Selâhattin Toker'in 13 . IV . 1957 tarihli tahriri sual tahririnin cevabıdır.

1. Besni Trahom Hastanesinde, ilişik listenin tetkikinden de anlaşılacağı veçhile, 1955 yılının Eylül ayı sonuna kadar bir göz hastalıkları mütehassısı vazife görmüştür. Bu tarihten sonra tekrar tabip tâyin edilmişse de gitmediğinden müstafi sayılmış ve son defa tâyin edilen tabip 15 . IV . 1957 tarihinde vazifeye başlamıştır.

Ayrıca mezkûr hastaneye bir göz hastalıkları mütehassısı tâyini ehemmiyetle göz önünde tutulmaktadır.

2. A) İller Bankası tarafından yaptırılmakta olan Besni Hidro - Elektrik santrali inşaatı için lüzumlu bulunan elektrik tesisat malzemesinin İtalyan kredisi ile ithali yoluna gidildiğinden mezkûr santralin 1958 senesinde ikmal edilebileceği anlaşılmaktadır.

B) 1953 yılı programına dâhil olduğu halde mütaaddit defalar ihaleye çıkarılmasına rağmen talibi çıkmıyan Besni Sağlık Merkezinin ancak, 1955 yılında 116 000 liralık birinci kısım ihalesi yapılmış ve şimdiye kadar 108 000 lira sarf edilmiştir. Mütebaki para ile binanın çatısı kapatılmak üzeredir.

Geri kalan dahilî aksam ile sıhhi ve fennî tesisat işleri de yakında ihaleye çıkarılacaktır.

3. Besni Dokumacılar Kooperatifine 1956 ve 1957 yıllarında satılan ipliklerin miktarı ile satış fiyatları aşağıda gösterilmiştir. Tetkikinden de anlaşılacağı ve hile bu Kooperatife satılan ipliklerin fiyatları 28,5 - 29 liradır. Sorudaki 35 liralık fiyatın hususi sektöre ait fabrikalar maddelerine ait bulunması muhtemeldir.

Fabrikası	Verildiği yıl	No. sı	Miktarı paket	Fiyatı Lira
Malatya	1956	20	1 200	29,00
»	1957	20	2 000	29,00
Erzincan	1957	20	3 760	28,50

Besni Trahom Savaş Tabibi

Sicil No.	Adı ve soyadı	İşe başladığı tarih	Ayrılış tarihi	Ayrılış sebebi
6058	Dr. Ayşe Bilgin Göz Has. Müth.	13/12/1954	30/9/1955	İstifa etmiştir.
5476	Dr. Mehmet Özbay	28/7/1952	29/6/1955	» »
6641	Dr. Ahmet Kın	13/6/1956		tarihinde Akçadağ Hükümet Tabipliğinden bu yere tayin olunmuşsa da işe başlamadan istifa etmiştir.
7830	Dr. Sabri Tonguç	31/12/1956		tarihinde Çermik Sağlık Merkezi Tabipliğinden bu yere tayin edilen tabip 15/4/1957 tarihinde vazifeye başlamıştır.

7. — *Malatya Mebusu Nuri Ocakcioğlu'nun, Malatya vilâyetinin sulama işlerine dair sualine Nafia Vekili Etem Menderes'in tahriri cevabı (7/330)*

7. V. 1957

T. B. M. Meclisi Yüksek Reislğine

7 Nisan 1952 ve 8 Mayıs 1953 tarihli Türkiye Büyük Millet Meclisi Zabıt Ceridelerinde sorularına cevaben Nafia Vekili: Darende'nin Aşığı köyünden çıkan şelâle ile Gürün'den gelen Gökpınar'ın Fatma Derviş sirtlarından geçirilerek; Kuluncak nahiyesinden geçen Balıklı ve Zaviye mahallesindeki Gâvurhamamı sularından istifade edilerek Domalan arazisi Kuluncak, Balaban ve köylerinin Yeniköy, Aşığı Palangası ve civarının sulanması etüdü yapılmak üzere Elâzığ Su İşleri Müdürlüğüne emir verildiği ve şube bölgesinde tetkik edilen 75 su konusu meyanda raporlarının tanzim edildiği cevaben bildirilmiştir. Bundan sonra 15 Kasım 1954 ve 18 Kasım 1955 tarihli zabıt ceridelerinde sorularına cevaben Köprügözü'nde çalışmanın faidesiz olduğu Setrek Barajı yerinin tesbit edildiği, jeolojik vaziyetin tetkik edileceği ve yukarıda bahsedilen Aşığı, Gökpınar sularından Palanga ve Yeniköy arazisinin ve nahiyeler arazilerinin sulanması etüdü için emir verildiği; Aşığı Şelâlesinin elektriği köy içerisinde gözetileceği Nafia Vekili tarafından beyan edilmiştir.

18. XI. 1955 günlü Meclis zabıt ceridesinde soruma cevaben: «Aşığı Şelâlesinin köy elektriği olarak düşünüleceği, Mezgidan, Sedrek, Balaban arazisinin sulama işinin ilerideki yıllarda düşünüleceği Kuluncak nahiyesi etüdünün derinleştirilmesi; İsbekçur, Mezgidan ve Gâvurhamamı'nın etüdü yapılmak üzere Dokuzuncu Bölgeye yazıldığı Medişeyh, Mıgdi arazisinin etüdü yapıldığı Heyik eteğinin etüdü yapılmak için Elâzığ Su İşleri Müdürlüğüne emir verildiği yine Nafia Vekili tarafından ifade edilmiştir. Bütçe müzakerelerinde açıkladım.

Bunların içinde Malatya'nın Yazıhan Ovası, Akçadağ arazisi ve diğer kazaların sulama işleri de vardır. Şimdiye kadar yukarıdan beri yazılan sulama işlerine hiçbir yerde başlanmadığı gibi nerelerin sulama ve baraj işi katî olarak tesbit edildiği bilinmemekte ve halk yedi seneden beri bu ihtiyaçları ileri sürmektedirler. Bâzi yerlerde sulama işi için sarf edilecek para karşısında gelirin çok az olacağı ileri sürülmekte ise de fert olarak gözetildiğinde her aile, bahçeleri veya araziyle geçinmektedirler. Sulama işleri temin edildiği takdirde oralar imar edilecek, aksi takdirde başka yerlere geçim için göç edeceklerinden kimse kalmıyacaktır.

Sayın Nafia Vekilinin neler yaptırdığının, neler yapacağıının ve neler düşündüğünün yazılı olarak bildirilmesine delâlet buyurulmasını saygı ile rica ederim.

Malatya
Nuri Ocakcioğlu

T. C.
Nafia Vekâleti 25 . VII . 1957
Hususi Kalem
Sayı: 626

T. B. M. Meclisi Reisliğine
Ankara

8 . V . 1957 gün ve 7 - 330/4137 - 18914 sayılı yazıları K :

Malatya vilâyetinin sulama işlerine dair Malatya Mebusu Nuri Ocakcıoğlu tarafından verilen tahriri sual tahririne hazırlanan cevabın ilişik olarak sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Nafia Vekili
E. Menderes

Malatya vilâyetinin sulama işlerine dair Malatya Mebusu Nuri Ocakcıoğlu tarafından verilen tahriri sual tahriri aşağıda cevaplandırılmıştır :

1. Darendede kazası :

Tohma suyunun köprü gözüne baraj yapılarak ovamn sulanması, Mezgiden köyü ile Darendede arasındaki arazinin Tohma suyundan sulanması,

Heyik eteği arazisinin sulanması,

Balaban, Meydişah ve Miğdı köyünün Tohma suyundan sulanması, mevzuları etüd edilmiş olup rantabl değildirlir.

Aşudu şelâlelerinden halihazır sulamada esasen % 100 faydalanılmaktadır.

Balaban nahiyesi ile Setrek köyü arazisinin Setrek suyundan sulanması,

Mezgiden köyü arazisinin Balıklı suyundan sulanması,

Cağde köyü arazisinin Sağde çayından sulanması, mevzuları etüd edilmiş olup bütçe imkânsızlığı yüzünden ele alınmamaktadır.

Yeniköy, Palanga, Yarımca ve Akarca köyleri arazilerinin mevcut akar sularla ve yeraltı sularından istifade edilmek suretiyle sulanması,

Mezgiden köyü arazisinin Balıklı suyuna baraj yapılarak sulanması,

Kulancak (Ayvalı) nahiyesi arazisi ve civarının sulanması,

İpekeir ve Gâvurhamamı sularından istifade imkânının araştırılması,

Yazihan ovasının Tohma suyundan sulanması,

Akçadağ arazisinin sulanması, mevzuları

1957 yılı etüd mevsiminde mahallen tetkik edilecektir.

2. 1957 yılı amenajman çalışmaları olarak da :

Sürgü suyu barajı istikşafî etüdüleri ve plânlaması,

Adıyaman Kâhta ovası sulamasının keza istikşafî etüdüleri plânlaması ve avan projelerinin hazırlanması, işleri programımız dâhilindedir.

3. 1957 yılında ihale mevzuu olarak TL. 5 700 000 keşif bedelli Şahnahan sulaması ikmalî 2 nci kısım inşaatı programa alınmış ve ihalesi yapılmıştır.

4. Ayrıca Elâzığ 9 neu Bölge Müdürlüğü-müzce 1957 yılında emaneten ele alınacak mevzulardan :

15 000 lira keşif bedelli Başharık sulaması,

10 000 lira keşif bedelli Derme sulamasına

ait üst kanal iksası,

85 000 lira keşif bedeli tutarında Doğanşehir sulamasına ait noksan işlerin ikmalî mevcuttur.

8. — *Elâzığ Mebusu Selâhattin Toker'in, köy yolları ve içme suları için Elâzığ vilâyeti emrine ne kadar tahsisat gönderildiğine ve bâzı köylerin köprü inşaatına dair sualine Nafia Vekili Etem Menderes'in tahriri cevabı (7/343)*

20 . V . 1957

T. B. M. M. Yüksek Reisliğine

Aşağıdaki sualimi, Sayın Nafia Vekilinin yazılı olarak cevaplandırmasına tavassutunuzu saygı ile rica ederim.

Elâzığ
Selâhattin Toker

1. 1950 - 1957 bütçelerinde köy içme suları ve köy yolları için kaçar milyon lira tahsisat ayrılmış ve bu tahsisattan her yıl Elâzığ Valiliği emrine ne kadar köy içme suları ve ne kadar köy yolları için ödenek gönderilmiştir? Bu yılda ne kadar gönderilecektir?

2. Elâzığ'ın Çötelî köyü içme suyu için lüzum gösterilen demir boru ne vakit verilecektir?

3. Elâzığ'ın Ağm kazasına bağlı Hörenek, Saraçık, Çamkıran mezarası ve Keban kazasına bağlı Denizli köyü ile, merkeze bağlı Hedi köyüne bu yıl içme suyu getirilip getirilmeyeceği?

4. 1955 senesinden beri köy yolları programına alınmış olan Hedi köyü yolunun bu yıl yapıp yapılmıyacağı?

5. Malatya - Ağm - Kemaliye yolunun yapılması ne vakit mümkün olacaktır.

6. Elâzığ'ın Keban kazasına bağlı Denizli köyünün ihtiyacı bulunan köy içinde yapılacak köprüye bu yıl bir yardım yapıp yapılmıyacağı?

7. Elâzığ - Ağm yolu üzerindeki (Pağnik önünde) Kara Su üzerine bir köprünün ne vakit yaptırılacağı?

T. C.

Nafia Vekâleti

28 . VI . 1957

Hususi Kalem

Sayı : 576

T. B. M. Meclisi Reisliğine

Ankara

22 . V . 1957 gün ve 7-343-4209-19190 sayılı yazıları karşılığıdır :

Köy yolları ve içme suları için Elâzığ vilâyeti emrine ne kadar tahsisat gönderildiğine ve bâzi köylerin köprü inşaatına dair Elâzığ Mebusu Selâhattin Toker tarafından verilen tahriri sual tahririne hazırlanan cevabın ilişik olarak sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Nafia Vekili

E. Menderes

Elâzığ vilâyeti emrine köy yolları ve içme suları için ne kadar tahsisat gönderildiğine ve bâzi köylerin köprü inşaatına dair Elâzığ Mebusu Selâhattin Toker tarafından verilen tahriri sual tahriri aşağıda cevaplandırılmıştır :

1. 1950 - 1957 yılları arasında alınan köy yolları (İl yolları hariç) ile köylerde halkın yapacağı su işlerine yardım tahsisatı miktarları aşağıda gösterilmiştir :

a) Köy yolları tahsisatı :

Yıl	Ayrılan tahsisat		Elâzığ vilâyetine	
	T. L.		T. L.	
1950	1 590	244	15	000
1951	2 436	225	53	178
1952	6 330	153	173	761
1953	11 390	847	—	—
1954	26 943	110	518	313
1955	11 143	976	22	120
1956	7 403	606	48	120
1957	3 775	788	120	000

b) Köylerde halkın yapacağı su işlerine yardım tahsisatı :

	Lira	
	Lira	Lira
1950	17 000.—	1 300 000
1951	30 000.—	5 400 000
1952	125 000.—	20 000 000
1953	220 000.—	25 000 000
1954	250 000.—	20 000 000
1955	150 000.—	20 000 000
1956	200 000.—	20 000 000
1957	200 000.—	20 000 000

2 ve 3. Köylerde halkın yapacağı içme su işlerine yardım tahsisatı ve temin olunan borular valiliklere gönderilmekte ve vilâyet dâhilindeki susuz köylerin durumu göz önüne alınarak her sene hangi köylerin içme sularına yardım yapılacağı yine vilâyetçe tesbit edilmektedir.

Bu itibarla, Çöteli köyü içme suyu için lüzumlu demir borular ve Ağm kazası Hörenek, Saracak ve Çamkıran köyleri ile Keban kazası Denizli köyüne içme suyu getirilmesi hususlarında valiliğe müracaat edilmesi gerekmektedir.

4. 3 sene evvel köylüler tarafından onarılan ve Nafia Müdürlüğü tarafından da lüzumlu yerlerine büzler konan Hedi köy yolunda 1957 yılında da vilâyetçe gerekli ıslahat yapılarak stabilize kaplanacaktır.

5. Ağm kasabasının Elâzığ - Keban - Arapkir Devlet yoluna bağhyan 15 km. tulündeki iltisak, tahsisatı il ve köy yolları yardımından karşılanmak üzere karayolları 1957 yılı bakım programına ithal edilmiştir.

6. Elâzığ vilâyetinin Keban kazasına bağlı, Denizli köyü içindeki köprü 1957 yılında mahallen etüd edilecek, icabettiği takdirde, önümüzdeki yıllar yapımına geçilecektir.

7. Elâzığ - Ağm yolu üzerindeki Pağnik köyü önünde Fırat nehri üzerinde inşası istenilen köprünün yolu olmaması ve mezkûr mahalilin bu mntakada yapılacak olan barajın tesir sahası içinde kalacağı mülâhazasıyla, adı geçen köprünün ele alınmasına lüzum görülmemektedir.

9. — Ankara Mebusu Muhlîs Ete'nin, Eskişehir tayyare maydanı inşaatı için istimplâk edilmiş olan araziye dair sualına Millî Müdafaa Ve-

kâleti Vekili Şemi Ergin'in, tahriri cevabi
(7/348)

27.V.1957

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisliğine

Aşağıdaki sualimin Millî Müdafaa Vekili ta
rafından yazılı olarak cevaplandırılmasına ta
vassutunuzu saygı ile rica ederim.

Ankara
Muhlis Ete

Eskişehir'in Muttalip köyünün ekser kısım
ları tayyare meydanı inşaatı yapılacağı esbabı
mucibesıyla 1948 ve ona takaddüm eden sene
lerde istimlâk edilmiştir.

Bugün Eskişehir'de tayyare meydanı inşaatı
çoktan ikmal edilmiş ve tevsi hususları da ta
mamlanmıştır. Bu iş için istimlâk edilen ara
zinin büyük kısmı meydandan artmış bir kıs
mından kum çekilmiş ve artan kısmı tamamen
muattal bırakılmıştır. Bu kısmın meydan için
lüzumlu bulunmadığı senelerden beri bu suret
le terk edilmesiyle anlaşılmıştır. Muttalip köy
lülerin mevcut arazisi ihtiyaçlarına asla kifa
yet etmemektedir. Bu sebeple meydan inşaatın
dan artan kısmın köylülere (şayet paralarını al
mışlarsa) aynı bedelle iadesi hususunda ne dü
şünülmektedir?

Devletin istimlâk maksadiyle aldığı yeri is
timlâki icabettiren gaye ortadan kalkarsa kâr
kasdiyle istimlâk yapılamıyacağına göre aynı
bedelle mal sahibine iadesi madelete uygun
dur. Önümüzde bir emsal de vardır. Millî Mü
dafaaca askerî garnizon için istimlâk edilen Es
kişehir'in Yıldıztepe ismiyle mâruf mahal gar
nizon yapılmasına lüzum kalmayınca sahipleri
ne istimlâk bedelleri iade edilmek suretiyle
geriverilmiştir.

T. C.

M. M. V.

28 . VI . 1957

Hava İkmal - Malzeme Kor.

Kumandanlığı Karargâhı

Ankara

İs İnş. 6112. 1/14 - 57 Eml.

Konu : Eskişehir - Muttalip hava meydanının istim
lâk kararının kaldırılması hakkında Ankara Mebusu
Muhlis Ete tarafından ve-

rilen tahriri takrir hak
kında.

T. C. Büyük Millet Meclisi Reisliğine

Ref : 24 Mayıs 1957 tarih ve Umumi Kâtip
lik Kanunlar Müdürlüğü 4229/19247 7/348 sa
yılı yazıya.

1. Millî Müdafaa ihtiyaçları için 3887 sayılı
Kanunun 1 nci maddesine istinaden, Muttalip'
te 216 parselde 2 051 132 M² gayrimenkul, İera
Vekilleri Heyetinin 17 . IV . 1946 tarih ve 3/
4050 sayılı Kararnamesi ile istimlâk edilmiştir.

3887 sayılı Kanunun 2 nci maddesine istina
den taayyün eden vergiye matrah kıymetleri
meemuu 18 515 lira 35 kuruş Eskişehir Ziraat
Bankasına muvakkat alacaklılar hesabına 25 . I .
1946 tarihinde yatırılarak araziye vaziyed edil
miştir.

2. Bilâhara meydan için istimlâk edilen
gayrimenkullerden 812 393 M². lik bir kısmına
lüzum kalmamış ve bu saha 5 . XI . 1951 tarih
ve 3/13822 sayılı İera Vekilleri Heyeti karariyle
terk edilerek, terk keyfiyeti, 3 Ocak 1952 ta
rih ve M. M. Vekâleti Hava Kuvvetleri K. lığı
19633/474558 sayılı yazı ile Maliye Vekâletine,
Eskişehir Valiliğine, 1 nci Hava Kuvvetleri K.
lığına bildirilmiş ve gerekli muamelenin ifası
istenmiştir.

3. Meydan için arazileri istimlâk edilen sa
hibi evvelleri 3887 sayılı Kanunun 5 nci madde
sine istinaden tebliğ tarihinden itibaren 15 gün
içinde mahallî Asliye Hukuk Mahkemesine mü
racaatle gayrimenkulün, einsine, miktarına ve
istimlâk bedeline itirazda bulunarak teşekkül
eden Hakeî Heyeti kararları Temyizce de tas
dik edildikten sonra hükme bağlanan 83 693 li
ra tezyidi bedel olarak istihkak sahiplerine öden
miştir.

Tebliğat tarihinden itibaren 15 gün içinde
dâva açmayan gayrimenkul sahipleri ya müdde
ti içinde dâva açmamışlar ve reddedilmiş veya
vergiye matrah kıymet olarak bankaya yatırılan
meblâğ ile iktifa ederek dâva açmamışlardır.

4. Eskişehir - Muttalip hava meydanı is
timlâki bu suretle tamamlanmış ve eski sahip
leriyle bir ilişiği kalmamıştır.

İstimlâk edilen bu yer üzerinde tayyarelerin
inş ve kalkışına müsaıdolmak üzere 2 377 metre
uzunlukta ve 46 metre genişliğinde beton bir
pist inşa edilmiştir.

5. Askerî bakımdan Muttalip meydanı - Eskişehir esas meydanına yardımcı bir meydan olarak mütalâa edildiğinden diğer tesislerin inşaa-sı lüzumlu görülmemiştir.

Ayrıca, istimplâkten evvel sahipleri tarafından kum ve çakıl sahası olarak kullanılan ve istimplâkten sonra ise hazer ve seferde meydan onarımları ve yeniden inşaalrı için kullanılan sahanın terk edilmesi halinde, meydan hudutları daralacak ve bu durum karşısında yer ve uçuş emniyeti de aksıyacağından terkine imkân görülememektedir.

6. Muttalip meydanı istimplâk gayesi ortadan kalkmamış ve askerî ihtiyaçlar için elde kalması zarurî olarak mütalâa edildiğinden ve 6830 sayılı Kanununun muvakkat 5 nci maddesi şümulüne girmediğinden mezkûr meydanın terk edilemeyeceğini arz ederim.

M. M. Vekâleti Vekili
Ş. Ergin

10. — Zonguldak Mebusu Hüseyin Balık'ın, Bartın Çimento Fabrikası ile Belediyesi ihtiyacı için yaptırılacak elektrik hattına ve çimento fabrikası inşaatına dair sualine İşletmeler Vekili Samet Ağaoğlu'nun tahrirî cevabı (7/356)

30 . V . 1957

Özü : Bartın Çimento Fabrikası için :

Büyük Millet Meclisi Sayın Reisliği
Ankara

Aşağıdaki sorularımı İşletmeler Vekilinin yazı ile cevaplamalarını rica ederim.

Zonguldak
Hüseyin Balık

1. Bartın Çimento Fabrikası ve Belediyesi ihtiyacı için Çatalağzı'ndan getirilecek ihalesi yapılan elektrik hattının bedeli 1 360 000 T. lirasından tutarı % 25 in transferi Merkez Bankasından yapılalı çok olduğu halde İtalya Merkez Bankasından karşılık taahhüdümüz Hükümetimizce ifa edilmediği için mütaahhidimize para intikal ettirilememektedir. Devletin diğer müesseseleri İtalya hariciyesi ile bu gibi zorluklarını anlaşılmaktadırlar. Çok gecikiyoruz, ne düşünüyorsunuz?

2. Son çimento fabrikası için yerli yabancı mütehasısların müspet karara vardıklarını

tahmin ediyoruz. Katî ihale ve fiilî inşaat ne zaman başlayıp ne zaman bitecektir, yazı ile lütfen cevaplamalarını.

T. C.

İşletmeler Vekâleti 28 . VI . 1957
Etüd ve Plân Kurulu Bşk.

Sayı : 4/610

Özü : Zonguldak Mebusu Hüseyin Balık'ın Bartın Çimento Fabrikası inşaatına mütedair sual tavriri hk.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisliğine

5. VI . 1957 tarih ve 7 - 356/4282 - 19522 sayılı yazıları k :

Çatalağzı - Bartın enerji nakil hattı ile Bartın Çimento Fabrikası inşaatı hakkında Zonguldak Mebusu Hüseyin Balık tarafından verilen tahrirî sual tavriri ile ilgili cevapların melfufen takdim edildiğini saygılarımla arz ederim.

İşletmeler Vekili
S. Ağaoğlu

Zonguldak Mebusu Hüseyin Balık'ın Bartın Çimento Fabrikası ile Belediyesi ihtiyacı için yaptırılacak elektrik hattı ve Çimento Fabrikası inşaatı hakkındaki yazılı soru tavririnin cevapları :

Sual : 1

Bartın Çimento Fabrikası ve Belediyesi ihtiyacı için Çatalağzı'ndan getirilecek ihalesi yapılan elektrik hattının bedeli 1 360 000 T. L. sından tutarı % 25 in transferi Merkez Bankasından yapılalı çok olduğu halde İtalya Merkez Bankasından karşılık taahhüdümüz Hükümetimizce ifa edilmediği için mütaahhidimize para intikal ettirilememektedir. Devletin diğer müesseseleri İtalya Hariciyesi ile bu gibi zorluklarını anlaşılmaktadırlar. Çok gecikiyoruz, ne düşünüyorsunuz?

Cevap : 1

Çatalağzı - Bartın enerji nakil hattı ile Bartın'da bir transformatör istasyonu kurulması işi, anahtar teslimi esasına göre ve 1 423 094 T. L. bedelle Umetes Firmasının taahhüdü altında bulunmaktadır.

Bu meblâğın 578 402 T. L. lık kısmı iç te-diyelere, mütebaki 844 692 T. L. mukabili

298 984 \$ 1, imal edilecek malzeme için dış tediyelere aittir. (Mukavele tarihi 11. V. 1955)

Umetes Firması bir Türk Limitet Şirketi olup, malzemeyi İtalyan firmalarından getirmek üzere, bahis mevzuu işi almıştır.

Mukavele, dış tediyeler hakkında tesbit edilmiş bulunan şartlara göre, yüzde 10 peşin, yüzde 15 malın sevk evrakı mukabilinde ve mütebaki yüzde 75 i de malın sevk tarihinden itibaren 3 sene vâdeli olup, her sene yüzde 25 ödenecektir.

Mukavelede işin teslim müddeti, yüzde 10 avansların transferinden itibaren 20 ay olarak tesbit edilmiştir.

Yüzde 10 avansların fiili transferleri 1956 Kasım ayı içinde ikmal edilmiş ve 20 aylık teslim müddeti işleme başlamıştır.

Ayrıca malın sevk evrakı mukabilinde ödenecek yüzde 15 nispetindeki taksitler de yine bu müddet zarfında transfer edilmiştir.

Tesisin muhtelif aksamını imal etmekte olan ceman beş İtalyan firması yüzde 10 avanslarını almışlardır. Bu itibarla taahhüdün ifa edilmemesi vârit değildir.

Malzemenin mühim bir kısmı imal edilmiş, olup pek yakında İtalya'dan sevk edilecektir.

Diğer taraftan, güzergâhın tesbiti ve enerji hattı profilinin yapılması karşılığında, Umetes Firmasına 14 250 T. L. tutarında ilk sitüasyon ödenmiştir.

Görüldüğü üzere, harice yapılacak transfer, iddia edildiği gibi 1 360 000 lira üzerinden olmayıp, 844 694 T. L. yekûmun yüzde 10 u ve 15 i nispetindedir. Bu transferler ise yapılmıştır. Mütebaki 578 402 T. L. iç tediyelere ait bulunmaktadır.

«İtalyan Merkez Bankasından karşılık taahhüdümüz Hükümetimizce ifa edilemediği için mütaahhidimize para intikal ettirilmemekte olduğu» keyfiyeti de vârit değildir. Çünkü, mütaahhidin esasen haricî transferler yönünden bir alacağı olamaz. Kaldı ki, Türkiye Çimento Sanayii T. A. Ş., bu mukavelede yazılı yüzde 10 ve 15 nispetindeki dış tediyeleri, bir müddet gecikmiş olsa bile, fiilen alâkadar firmalara intikal ettirmiştir. Bundan tamamen ayrı olarak, mütaahhit de iş yerinde yaptığı hizmetler karşılığında sitüasyonlarını almaya başlamıştır.

Hulâsa olarak, Çatalağzı - Bartın enerji hattı

mukavelesi işler vaziyette olup, transferler fiilen yapılmış bulunmaktadır. Mal, mühim bir kısmı itibarıyla, imal edilmiş ve sevke hazır duruma gelmiştir. Bugünlerde sevkiyatın başlaması beklenmektedir. Taahhüt altında bulunan bu işin teslim müddeti de Kasım/1956 dan hesab olunmak üzere yirmi aydır.

Sual : 2

Son çimento fabrikası için yerli, yabancı mütehasısların müspet karara vardıklarını tahmin ediyoruz. Katı ihale ve fiili inşaat ne zaman başlayıp ne zaman bitecektir?

Cevap : 2

Bartın Çimento Fabrikasının kurulmakta olduğu sahada tetkikat yapan heyete dâhil Londra Teknik Üniversitesi Zemin Mekaniği Profesörü Skempton raporunu göndermiştir. Heyetin diğer ecebi âzası olan Y. mühendis Frans Müller ise halen Almanya'da olup raporunu orada tanzim ettikten sonra gönderilecektir. Henüz alınamayan bu rapor geldikten sonra iki rapora istinaden elde edilecek neticeye göre hareket edilecektir.

Fabrika inşaatı evvelce mütaahhide ihale edilmiş bulunduğundan, şu anda yeni bir ihale bahis konusu değildir. İnşaata fiilen ne zaman başlanacağı Vekâletimizce verilecek karar ve talimata göre tesbit olunacaktır. İnşaat müddeti ise, tatbikine karar verilecek temel sisteme tâbi olduğundan, bu hususta şimdiden katı bir müddet tayini mümkün değildir.

11. — *Burdur Mebusu Fethi Çelikbaş'ın, Adıyaman vilâyetinde mevcudolduğu söylenen âsayışsızlığın önlenmesi hususunda ne gibi tedbirler düşünüldüğüne dair sualine Dahiliye Vekili Namık Gedik'in, tahrirî cevabı (7/358)*

7 . VI . 1957

Türkiye Büyük Millet Meclisi Sayın Reisliğine
Aşağıdaki suallerimin Dahiliye Vekili tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına müsaadelerini, saygılarımla rica ederim.

Burdur
Fethi Çelikbaş

Adıyaman vilâyetinde halkla vâkı umumi vazife temaslarımda âsayışsızlıktan sızlanan vatandaşlar oldu ve adam öldürmekten sanık bâzı eşhasın, ciddî takibat yapılmamak yüzünden yakalanmamış olmalarının muhitte umumi bir en-

dişe ve huzursuzluk sebebi olduğundan şikâyetler edildi ve bâzı gençler korku içinde yaşadıklarını söylediler.

1. 1955 senesi Haziran ayı başından beri Adıyaman vilâyetinde adam öldürmekten sanık olup henüz yakalanmamış olanlar var mıdır? Ve kaç kişidir? Vaka tarihi itibariyle bildirilmesi,

2. Bunlar arasında yakalandığı halde kaçanlar var mıdır?

3. Hükümet bunların yakalanması için ne gibi tedbirler almıştır? Tedbirler kâfi gelmemişse ne düşünülmektedir?

4. Vali hangi tarihten itibaren vazife başında değildir?

T. C.

Dahiliye Vekâleti 29 . VI . 1957
Emniyet Umum Müdürlüğü
Şube 6. A
Dosya 63141 - 56
Sayı : 57894

Özü : Burdur Mebusu Fethi Çelikbaş tarafından verilen önerge hakkında

T. B. Millet Meclisi Riyasetine

11 . VI . 1957 gün ve (Kanunlar Müdürlüğü) 7-358/4311-19615 sayılı yazıları karşılığdır :

Adıyaman vilâyeti dâhilinde mevcud olduğu söylenen asayişsizliğin önlenmesi hususunda ne gibi tedbirler düşünüldüğüne dair Burdur Mebusu Fethi Çelikbaş tarafından verilen tahrirî sual tahriri tetkik edildi :

Her vilâyette olduğu gibi Adıyaman'da da huzur ve sükûnu ihlâl eden hâdiseler mevcut değildir. Suçların ikân sırasında derhal elde edilmeleri mümkün olmayıyan failer, zabitanın devamlı ve sıkı takibine alınarak yakalanmakta ve adliyeye teslim edilmektedirler.

Bu cümleden olarak Adıyaman'da 1955 yılı Haziran ayı bidayetinden 1957 yılı Haziran ayının ilk haftasına kadar öldürme ve zorla alma hâdiselerinden suçlu olup kaçakta bulunan 3 şahıs yakalanarak adliyeye teslim edilmiş, firarda kalan öldürme vâkası failerinden 6 şahsın da takiplerine devam edilmekte ve takip işleri üzerinde vekâletçe önemle durulmaktadır.

2. Adıyaman Valisi İbrahim Tefvik Kutlar 27 . II . 1957 tarihinden itibaren ülser ve mide kanamasından mütevellit Adıyaman, Ankara ve İstanbul hastanelerinden muhtelif tarihlerde cezman dört ay on gün müddetle rapor almış ve bu arada bir hafta kadar da Ankara Nümune Hastanesinde yatmıştır.

Vali İbrahim Tefvik Kutlar'a (kanunen tabii vekili olan) Vali Muavini Nurettin Akkoyunlu 28 . II . 1957 tarihinden itibaren vekâlet etmektedir.

Keyfiyetin yazılı önerge sahibine tebliğine müsaadelerini saygı ile arz ve rica ederim.

Dahiliye Vekili
Dr. Namık Gedik

12. — *Diyarbakır Mebusu Yusuf Azizoglu'nun, Erzurum ve Diyarbakır vilâyetlerinde mevcud olduğu söylenen asayişsizliğin önlenmesi hususunda ne gibi tedbirler düşünüldüğüne dair sualine, Dahiliye Vekili Namık Gedik'in tahrirî cevabı (7/359)*

11. VI. 1957

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın Dahiliye Vekili tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına müsaadelerinizi saygıyla arz ederim.

Diyarbakır
Yusuf Azizoglu

Yaptığımız tetkik gezilerinde bilhassa Erzurum ve Diyarbakır vilâyetlerinde asayişin geniş mikyasta bozulmuş olduğu silâhlı katil ve tecavüz vakalarının günden güne arttığı ve suçluların büyük bir kısmının hali firarda kalmak imkânı buldukları öğrenilmiştir. Bu durum vatandaşların huzur ve emniyetini sarsmakla beraber Hükümetin alâkasızlık ve ihmali nazarı dikkati celbedici görülmekte ve birtakım istifhamlara sebebiyet vermektedir.

1. Asayiş ihlâl edici hâdiselerin artığı doğru mudur?

2. Hali firarda suçluların yakalanması için yeni tedbirler alınacak mıdır?

3. Hükümetin, vatandaşların endişe ve tereddütlerini izale için bir teminat ve izahat vermesi faydalı görülmekte midir?

T. C.

Dahiliye Vekâleti

29. VI. 1957

Emniyet Umum Müdürlüğü

Şube : 6. A

Dosya : 63141 - 56 - 3

Numara : 57895

Özü : Diyarbakır Mebusu Yusuf Azizoğlu tarafından verilen yazılı önerge hakkında.

T. B. Millet Meclisi Riyasetine

12. VI. 1957 gün ve (Kanunlar Müdürlüğü) 7. 359/4316 - 19674 sayılı yazıları karşılığıdır:

Erzurum ve Diyarbakır vilâyetlerinde mevcudolduğu söylenen asayişsizliğin önlenmesi hususunda ne gibi tedbirler düşünüldüğüne dair Diyarbakır Mebusu Yusuf Azizoğlu tarafından verilip vekâletimize tevdi buyurulan 11. VI. 1957 tarihli yazılı soru önergesi tetkik edildi:

1. Yurdumuzda vatandaşın huzur ve emniyetini selbedecek mahiyette her hangi bir asayişsizlik mevcut değildir. Ekserisi psikolojik ve sosyal sebeplerle işlenen zorla alma, müsademe, öldürme, zorla kız, kadın kaçırma, hayvan hırsızlığı gibi mühim ve asayişe müessir telâkki edilen suçlar eski senelere nazaran normal görülmektedir.

Diyarbakır ve Erzurum vilâyetlerinde asayişin geniş mikyasta bozuk olduğu, silâhli katil ve tecavüz vakalarının günden güne arttığı ve Hükümetin alâkasızlık ve ihmalinin nazarı dikkati celbedici mahiyette görüldüğü hakkındaki mütalâa asla vârit değildir. Memleket ve vatandaşın huzur ve sükûnunu ihlâl edecek en ufak hâdiseler, büyük bir anlayış ve teyakkuzla takibedilmekte, sebep ve âmilleri üzerinde de durularak gerekli önleyici tedbirler alınmaktadır. Bu cümleden olarak bu iki vilâyetimiz bölgesinde 1952 yılından bugüne kadar işlenen zorla alma, müsademe, öldürme hâdiseleri faillerinden olup firarda bulunan suçlular-ile ceza evi kaçaklarından (93) kişi zabitanın mütevali takibi neticesi yakalanarak adliyeye teslim edilmiş bulunmaktadır. Firarda kalanların da tahrik edilen müfrezeler marifetiyle yakalanmalarına çalışılmakta ve takip işleri üzerinde vekâletçe önemle durulmaktadır.

2. Ortada asayişsizliği tevlihedici bir durum mevcut olmadığına göre yazılı sorunun 3.

maddesindeki teminat ve izahat verme keyfiyetinin mevzuubahsolamayacağı tabii görülmektedir.

Keyfiyetin yazılı önerge sahibine tebliğine müsaadelerini saygı ile arz ve rica ederim.

Dahiliye Vekili
Dr. Namık Gedik

13. — *Burdur Mebusu Behçet Kayaalp'in, Burdur vilâyetine bağlı Gölhisar kazası hudutları dâhilindeki Söğüt gölünün kurutulması işinin ne zaman tamamlanacağına dair sualine Nafia Vekili Etem Menderes'in tahriri cevabı (7/367)*

17. VI. 1957

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Reislğine
Aşağıdaki sorularımın Nafia Vekili tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına delâletlerinizi saygılarımla rica ederim.

Burdur
Behçet Kayaalp

1. Burdur vilâyetine bağlı Gölhisar kazası hudutları dâhilinde kurutulmasına başlanan Söğüt gölünün birinci ihale tarihi nedir?

2. Birinci ihale tarihinden itibaren ne miktar iş yapılmıştır?

3. Kurutulma işinin ikineci mütaahhide verilme tarihi nedir? Ve bu mütaahhit işi deruhte ettiği tarihten bugüne kadar ne miktar iş yapmış bulunmaktadır?

4. Bugünkü iş seyrine göre gölün kurutulması hangi tarihte bitecektir?

5. Gölün süratle kurutulması için tedbirler alınmış mıdır? Yoksa ikinci mütaahhit de birinci mütaahhit gibi işi sürüncemede mi bırakacaktır?

T. C.

Nafia Vekâleti

25. VII. 1957

Hususi Kalem

Sayı: 625

T. B. M. Meclisi Reislğine

Ankara

20. VI. 1957 gün ve 7 - 367/4349 - 19928 sayılı yazı K:

Burdur vilâyetine bağlı Gölhisar kazası hudutları dâhilindeki Söğüt gölünün kurutulması işinin ne zaman tamamlanacağına dair Burdur Mebusu Behçet Kayaalp tarafından verilen tahri-

rî sual takririne hazırlanan cevabın ilişik olarak sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Nafia Vekili
E. Menderes

Burdur vilâyetine bağlı Gölhisar kazası hudutları dâhilindeki Söğüt gölünün kurutulması işinin ne zaman tamamlanacağına dair Burdur Mebusu Behçet Kayaalp tarafından verilen tahrirî sual takriri aşağıda cevaplandırılmıştır:

1. Burdur vilâyetine bağlı Gölhisar kazası hudutları dâhilinde, kurutulmasına başlanan Söğüt gölünün birinci ihale tarihi 11 . IX . 1951 dir.

2. Birinci ihalede 197 723,91 liralık iş yapılmış ve işin % 20 ile ikmal edilemeyeceği anlaşarak mütaahhidin mukavelenamesi fesholunmuştur.

3. Kurutma işinin ikinci mütaahhide verilme tarihi 24 . IX . 1955 tir. Mütaahhit bugüne kadar 210 100,82 liralık iş yapmıştır.

4. İkinci taahhüdün mukavelesinde işin 15 . X . 1957 tarihinde ikmal edileceği derpiş olunmuştur. Bu mevsimde yapılacak iş 100 metre kadar tünel hafriyatı ve bunun iksası ile göl tarafında 12 metre derinlikte bir bağlama kuyusunun açılması ve işbu kuyu ile göl arasında da kurutma kanallarının inşasından ibarettir.

Ancak, tünel ve kuyunun açıldığı zemin tabakaları sulu, çürük, çatlaklı ve heyelânlı olduğundan işin ihtiyat ve itina ile yürütülmesi ve hiçbir çöküntüye mahal verilmemesi icabetmektedir. Bu itibarla, işler normal gittiği ve her hangi bir ârıza çıkmadığı takdirde, bugünkü iş seyrine göre gölün bu mevsim sonunda sularının tahliyesine başlanacaktır.

Gölün süratle kurutulması için idari ve teknik tedbirler alınmış ve çimento, dinamit, kapsül gibi temini mümkün olan ihtiyaçları karşılanmış olup inşaatın seyri adım adım takibedilmektedir.

14. — *İsparta Mebusu İrfan Aksu'nun, İsparta lise binasının ne zaman yapılacağına dair sualine Maarif Vekili Tefvik İleri'nin tahrirî cevabı (7/369)*

17.VI.1957

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek
Başkanlığına

Ankara

Aşağıdaki sualimin Sayın Maarif Vekili ta-

rafından yazılı olarak cevaplandırılmasına delâletlerinizi saygılarımla rica ederim.

Vaktiyle küçük bir ortaokul olarak yapılan bilâhara lise açıldığı zaman müsait bir bina bulunmadığı için mezkûr binada tedrisata mecbul kalan İsparta Lisesinin bina durumu vekâletinizce malûm olduğu halde «tamamiyle gayrikâfi ve gayrisihhi olan bu binada tedrisatın devamı imkânı olmadığına göre» projeleri de yaptırılmış ve her temasımızda hemen ihale edilecek şekilde beyanda bulunulduğu halde bugüne kadar yapılamayışının sebepleri nelerdir?

Ne miktar tahsisatla ne zaman ihale edilebilecektir?

İsparta
D. İrfan Aksu

T. C.

Maarif Vekâleti 4.VII.1957
Hususi Kalem Müdürlüğü
Sayı : 45/106 B-710

Türkiye Büyük Millet Meclisi Riyasetine
Umumi Kâtiplik, Kanunlar Müdürlüğü ifadedeli, 20 Haziran 1957 tarih ve 7-369/4351-19933 sayılı yazınız cevabıdır :

İsparta Lisesi yeni binasının inşası işi 1957 yılı yapı programına alınmıştır. Bu binanın tahmini olarak 1 500 000 lira keşif bedelli olan inşaatı önümüzdeki yıllara sâri olarak eksiltmeye çıkarılması için gerekli hazırlıklar Nafia Vekâletince ikmal edilmek üzeredir.

Keyfiyeti bilgilerinize saygılarımla arz ederim.

Maarif Vekili
Tevfik İleri

15. — *Diyarbakır Mebusu Yusuf Azizoglu'nun, kaçakçılığı menî maksadıyla Gaziantep, Hatay, Urfa ve Mardin vilâyetlerinde memnu bölge olarak ayrılan hudut şeridinde dair sualine Dahiliye Vekili Namık Gedik'in tahrirî cevabı (7/371)*

17 . VI . 1957

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine
Aşağıdaki suallerimin yazılı olarak Dahiliye ve Gümrük ve Tekel Vekilleri tarafından cevaplandırılmasına delâletlerinizi saygı ile arz ederim.

Diyarbakır
Yusuf Azizoglu

1. Kaçakçılığı menî ve hudut emniyetini temin maksadiyle Gaziantep, Hatay, Urfa ve Mardin vilâyetlerinde memnu bölge olarak ayrılan hudut şeridinin kadastrosu yapılmış mıdır ve yüz ölçümü ne kadardır?

2. Bu şerit üzerindeki arazi, bağ, fıstıklık, zeytinlik v.s. sahiplerinin tasarruf hakları üzerinde Hükümetçe yapılmakta olan müdahalenin tarzı cereyanı ve istimplâkleri ne suretle vâkı olmaktadır?

3. Bu iş için ayrılmış olan tahsisat ile gereken tahsisat miktarı nedir?

4. Arazinin kıymetleri hangi esaslara göre ve ne suretle tesbit edilmektedir?

5. Bu müdahale dolayısıyla açılmış olan dâvaların sayısı nedir?

6. Mayınlanan hudut şeridi üzerinde kazaya uğriyan ve ölen kaçakçı, mâsum vatandaş, asker ve memur sayısı nedir? Bu kazaları önlemek için alınmış olan emniyet tedbirleri nelerden ibarettir?

7. Kaçakçılığı önlemek maksadiyle alınan sıkı tedbirlerin lüzumsuz şekilde teşmilini önlemek ve hudut civarında oturan vatandaşları bizzat kılmamak üzere çok dikkatli davranmaları için ne gibi tedbirler alınmıştır?

8. Kaçakçılığı önlemek için sadece sıkı zabıta tedbirleriyle iktifa etmeyip aynı zamanda iktisadi tedbirler alınması düşünülmekte midir?

9. Geçen sene alınan ve eski teamülleri göz önünde tutmayan kararlar üzerine arazileri hudut çizgisinin yakın ötesinde bulunan vatandaşların tasarruf hakları ve istihsale mâtuf hareketleri birtakım lüzumsuz tahdit ve takyitlerle felce uğratılmıştır. Alâkalıların zarar görmelerini önlemek maksadiyle tahditlerin yeniden gözden geçirilmesi hususunda Hükümetin görüşü nedir?

T. C.

Dahiliye Vekâleti

28 . VIII . 1957

Jandarma

Genel Komutanlığı

III. Şb. 4. Ks.

Sayı : 32193 - 9377

Özeti : Hudut şeridine dair Diyarbakır Mebusu Yusuf Azizoğlu'nun tahrirî sual takriri Hk.

T. B. Millet Meclisi Reisliğine

K : 20 . VI . 1957 gün Kanunlar Müdürlüğü

7371/4361 - 19973 sayılı emirlerine.

Kaçakçılığın men'i maksadiyle Gaziantep, Hatay, Urfa ve Mardin vilâyetlerinde memnu bölge olarak ayrılan hudut şeridine dair Diyarbakır Mebusu Yusuf Azizoğlu tarafından verilen tahrirî sual takririnin cevabı ilişik olarak sunulmuştur.

Gereğine emirleri arz olunur.

Dahiliye Vekili
Dr. Namık Gedik

Sual takriri

Soru : 1. Kaçakçılığı menî ve hudut emniyetinin temini maksadiyle Gaziantep, Hatay, Urfa ve Mardin vilâyetlerinde memnu bölge olarak ayrılan hudut şeridinin kadastrosu yapılmış mıdır? Ve yüz ölçümü ne kadardır?

Cevap : 1. Hatay, Gaziantep, Urfa ve Mardin vilâyetlerinin Cenup hudutlarımıza isabet eden kısımlarında memnu mıntaka olarak ihdas edilmiş bir şerit mevcut değildir.

Ancak; kaçakçılığın menî ve takibi maksadiyle ehemmiyetli bulunan mıntakalarda önem derecelerine göre hududun bâzı kısımlarında mayın ve tel engelleri tatbik edilmiştir.

Bunlarda, kaçakçılığın mütekasif bulunduğu mıntakalarda 200 - 300 metre derinlik ve 250 - 2 500 metre uzunluğunda yer yer devam eden mahallî kapamalardan ibarettir.

Mevzuubahis sahipli arazinin mesahayı satihyesi 70 Km. karedir. Yani, 200 Km. uzunluğunda 350 metre derinliğinde bir sahadan ibarettir. Bu arazinin kadastronun yapmak üzere de Tapu Kadastru Umum Müdürlüğünün ekipleri halen mahallinde çalışmaktadır. Gaziantep vilâyetinin tamamı, Hatay'ın bir kısmı, Urfa ve Mardin vilâyetlerinin istimplâk edilecek önemli kısımlarının parselasyonu bitmiştir. İstimplâke başlanmak üzeredir.

Soru : 2. Bu şerit üzerindeki arazi, bağ, fıstıklık, zeytinlik, ve saire sahiplerinin tasarruf hakları üzerinde Hükümetçe yapılmakta olan müdahalenin tarzı cereyanı ve istimplâkleri ne suretle vâkı olmaktadır?

Cevap : 2. Mayınlanmış olan bölgelerin emniyet sahasındaki arazi, bağ, fıstıklık, zeytinliği olan vatandaşların mahsullerini hasat edebilmeleri için gerekli tedbirler alınmıştır. Kemale eren mahsulleri de biçtirilmiştir.

Engelli yerlerde kalan 200 metre derinlikteki mahsul işe tamamen mayınlı sahada bulunduğundan istimlâke tâbidir. Ancak arazinin kadastro henüz ikmal edilmiş olduğundan 6830 sayılı İstimlâk Kanununun 8 nci maddesi gereğince mallarını rızalarıyla ve değer pahasıyla satmak isteyenlerin istimlâki beklemeden gayrimenkullerini mubayaa maksadiyle ilgili valiliklere gereken tahsisat gönderilmiştir. Bu yerler alınırken üzerindeki mahsulün bedeli de mezkûr kanunun 8 nci maddesi gereğince ödenmektedir.

Soru 3 : Bu iş için ayrılmış olan tahsisat ile, gereken tahnisat miktarı nedir?

Cevap 3 : Hudut boyunca 500 metrelik sahanın mayınlanmak üzere istimlâki için 30 milyon liraya ihtiyaç vardır. Fakat; şimdilik bu sahanın 350 metrelik bir şeridi ihtiyaca cevap vermektedir. Bu 350 metrelik şeritten de ancak kaçak bakımından ehemmiyet arz eden mahaller mayınlanmıştır. Bu arazinin istimlâki için B. M. M. den 1957 bütçesi ile 5 milyon liralık tahsisat alınmıştır. Bu miktarın sarfını mütaakıp gerektiği takdirde yeniden B. M. M. den tahsisat talebolunacaktır.

Soru 4 : Arazinin kıymetleri hangi esaslara göre ve ne suretle tesbit edilmektedir?

Cevap 4 : İstimlâk edilecek arazinin kıymeti 6830 sayılı İstimlâk Kanununun hükümleri dâhilinde takdir ve tesbit olunmaktadır.

Soru 5 : Bu müdahale dolayısıyla açılmış olan dâvaların sayısı nedir?

Cevap 5 : Bu müdahale dolayısıyla Vekâletimiz aleyhine açılmış her hangi bir dâva mevcut değildir.

Sadece mayınlı sahadaki kıymetini tesbit bakımından bir kısım mal sahipleri mahalli mahkemelere müracaatle tesbiti delâil yaptırmaktadırlar. Esasen, engelli sahada kalıp biçilemeyen tarlanın hepsi 27 adedden ibarettir. Bunların mahsul bedelleri de ilgili valiliklerce arazi alınırken 6830 sayılı İstimlâk Kanununun 8 nci maddesi gereğince ödenmekte ve vatandaşlar hiçbir suretle mağdur edilmemektedir.

Soru 6 : Mayınlanan hudut şeridi üzerinde kazaya uğrıyan ve ölen kaçakçı, mâsum vatandaş, asker ve memur sayısı nedir? Bu kazaları önlemek için alınmış olan emniyet tedbirleri nelerden ibarettir?

Cevap 5 : Bugüne kadar huduttan geçmek isteyen kaçakçılardan mayın infilâki sonunda 14 kişi ölmüş, 10 kişi yaralanmıştır. Keza mayın infilâkiyle 2 subay, 1 çavuş, 6 er şehid olmuş, 2 subay 1 astsubay ve 9 er yaralanmıştır.

Şehit ve yaralı subay, çavuş ve erlerin ekserisi mayın döşerken veya mayınları kontrol ederken, bir kısmı da kaçakçıları kovalarken heyecanla mayınlı sahalara girmek suretiyle şehid olmuş veya yaralanmışlardır.

Ölen ve yaralanan mâsum vatandaş yoktur.

Alınan emniyet tedbirleri Engelleme Talimatnamesi esasları dâhilinde tatbik edilmektedir. Vatandaşları ikaz için mayın hudutlarına mayın işaret levhaları, tel çitleri, belirli işaretler konduğu gibi ilân edilmek suretiyle de duyurulmuştur.

Soru : 7. Kaçakçılığı önlemek maksadı ile alınan sıkı tedbirlerin lüzumsuz şekilde teşmilini önlemek ve hudut civarında oturan vatandaşları bizar kılmamak üzere çok dikkatli davranmaları için ne gibi tedbirler alınmıştır?

Cevap : 7. B. M. Meclisince kabul buyurulmuş olan 6829 sayılı Kanunun Ek 1. ve 2 nci maddelerine müsteniden Cenup hudutlarımızda muayyen derinlikteki bir sahada çıkış kaçakçılığını önlemek maksadı ile bâzı muayyen madde üzerinde bir kontrol usulü vaz'olunmuştur.

Evvel emirde iktisadi tedbirlerin mahiyetini belirtmek ve mütaakıben de bunların bir huzursuzluk tevlidedip etmiyeceğini teemmül etmek icabeder.

Cenup hudutlarında 25 Km. derinlikteki sahaya kesim hayvanlarının mülki âmirlikten alınacak müsaade ile sokulması ve bölge dâhilinde bulunanların da beyannameye tâbi tutulmaları esas kabul olunmuştur.

Hudut hattından dâhile doğru 5 Km. Jik sahada ise Hükümetçe kabul edilmiş 22 kalem maddede için (Kesim hayvanları, çeşitli hububat, hayvani ve nebati yağlar, fıstık, pamuk, mazı, bağır sak, odun kömürü) gibi sanat ve meslek ihtiyaçları ile aile ihtiyaçları için tesbit olunacak miktardan fazlasının stok edilmesi menolunmuştur.

Mıntakada sakin halkın yemeklik, yemlik, tohumluk ihtiyaçları ile meslek, sanat ve aile ihtiyaçları haricinde stok yapılmıyacak miktarlar mâkul had ve ölçülerle tesbit edilmiş olduğundan bu memnuiyet ile ancak dar bir saha dâhilinde çıkış kaçağı stoklarına mâni olunmaktadır.

Mevzuubahis maddelerden ihtiyacından fazlasını bulundurmamak arzusunda olanlar için de nihayet bu tahdit 5 Km. lik saha ile mahdut olup onun dışında vatandaşların dilediği hacimde stoklar meydana getirmeleri de imkân dâhilindedir.

Bu sebeple, mezkûr tedbirler münhasıran çıkış kaçakçılığını temayül ve düşüncelerine karşı olup mintakada sakin halkı iktisadi bir huzursuzluğa düşülecek mahiyet mevcut bulunmamaktadır.

Soru : 8. Kaçakçılığı önlemek için sadece sıkı zabıta tedbirleriyle iktifa etmeyip aynı zamanda iktisadi tedbirler alınması düşünülmekte midir?

Cevap : 8. Kaçakçılığı önleme bakımından alınmış olan tedbirler hiçbir vakit münferit zabıta tedbirleri olarak kalmamıştır. Bu tedbirlerle birlikte zaman zaman ittihaz olunan iktisadi tedbirler birleştirilerek gaye sağlanmaktadır.

Giriş ve çıkış kaçakçılığı için alınan iktisadi tedbirleri birbirinden farklı hükümleri mahal ve zaman icaplarına göre her vakit göz önünde bulundurulmakta ve gerektiği anda gerektiği nispetlerde müdahale olunmaktadır. Bunların başında fiyat ve mahallî mubayaalar gelmektedir. Hububat, Antepfıstığı gibi çıkış kaçacağına sevk muhtemel maddelerin düne nispetle bugün daha yüksek bedellerle mubayaalarının sağlanması çıkış kaçacağı hamulesinin hacmen küçülmesini muhtemeldir.

Kesim hayvanı, bağırsak, deri için Et ve Balık Kurumu, tiftik, yapağı için Türkiye Yapağı ve Tiftik Anonim Şirketi, Antepfıstığı için Gaziantep Fıstık Tarım Satış Kooperatifleri müdahale mubayaası ile vazifelendirilmiş bulunmasını bu tedbirler cümlesinden olarak ifade edebiliriz.

Soru : 9. Geçen sene alınan ve eski teamülleri göz önünde tutmayan kararlar üzerine arazileri hudut çizgisinin yakın ötesinde bulunan vatandaşların tasarruf hakları ve istihsale mâtuflar hareketleri birtakım lüzumsuz tahdit ve takyitlerle felce uğratılmıştır. Alâkahların zarar görmesini önlemek maksadiyle tahditlerin yeniden gözden geçirilmesi hususunda Hükümetin görüşü nedir?

Cevap : 9. Türkiye'de sakin vatandaşların Suriye'de kalmış olan topraklarındaki tasarruf hakları üzerinde bu tedbirler cümlesinden olarak alınmış hiçbir tahdit veya takyit kararı mevcut değildir.

Bu itibarla bunların tasarruf hakları dün olduğu gibi, bugün de mer'î hükümlere tâbi ve aynı şartlar mahfuz bulunmaktadır.

Giriş, çıkış ve kontrollerinin müesses usullerinde de bir değişiklik vâkı bulunmadığından bu sebeple lüzumsuz tahdit ve takyit diye bir husus mevcut bulunmamaktadır. Bilgilerine arz olunur.

Dahiliye Vekili
Dr. Namık Gedik

